

DRŽAVNO IZDAŠTVO V LJUBLJANI

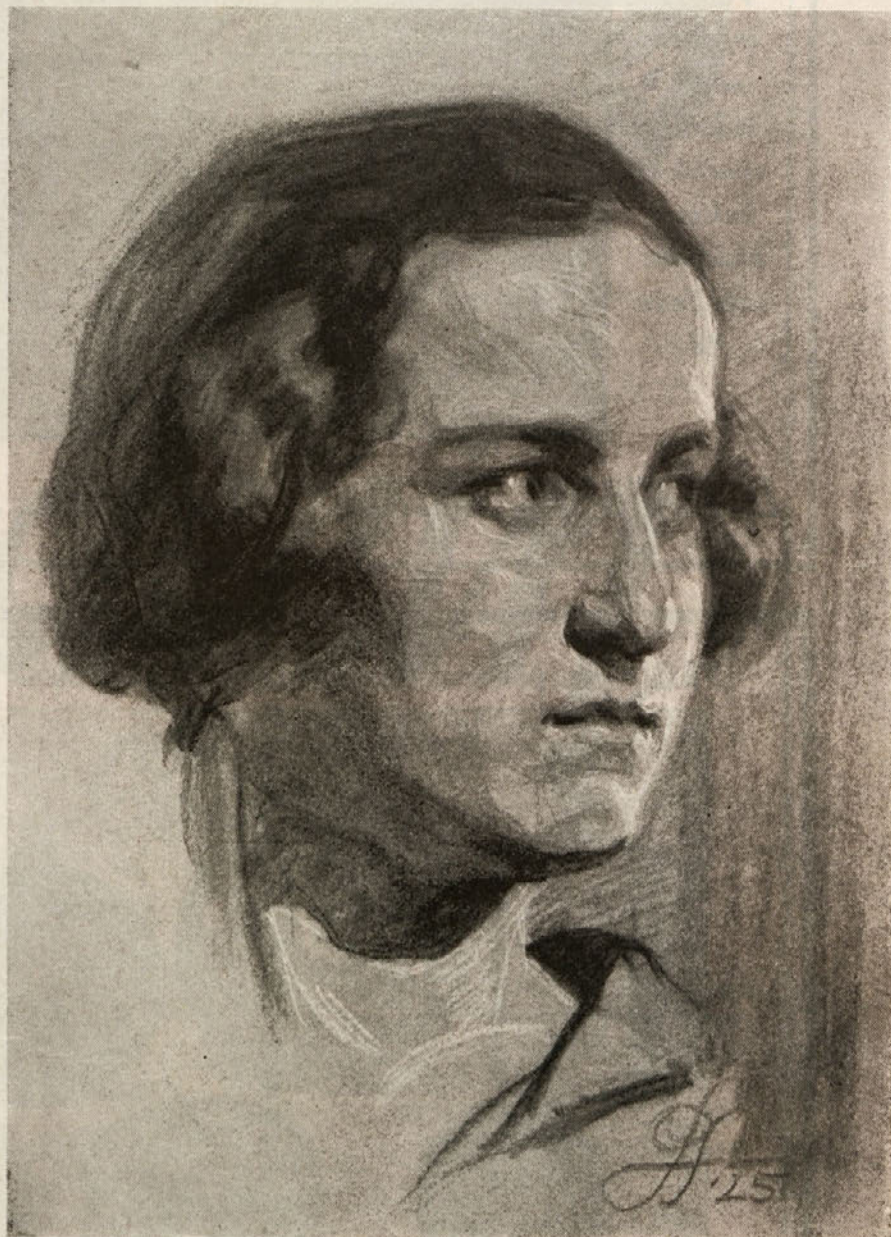
Došlo 22. V. 1939

Poštnina plačana v gotovini

— krat, — prilog.

LETNIK IV.

PRIJATELJ

Portret deklice. (Iz šole prof. M. Šubica.)

5/6

CENA 7 DIN

Gospa!

Zahtevajte
pri
Vašem
trgovcu
samo
izdelke
tovarnice
keksov,
biskvita,
vafelnov
itd.

B. PAUKER, družba z o. z. **Ljubljana**, Sv. Petra cesta št. 48.

„PROJA“ terpentinska krema daje usnju lep blesk ter ohranjuje usnje.

Kdor varčuje, uporablja edino „PROJA“ terpentinsko kremo!

Backin

Dr. Oetkerjev
pecilni prašek,
vanilinov sladkor,
puding, kreme in
kolači so najboljši!

Nova izdaja!
„Šolska knjiga“ (v
nemškem jeziku)
cena Din 15.—.

Dr. Oetkerjevi recepti:
Izdaja „P“, gratis,
„ „F“, ilustrirane
receptne knjige
(v nemškem jeziku),
ki jih dobite pri
svojem trgovcu, če
ne, pa direktno pri
tvrdki

Dr. A. OETKER,
d. z o. z., Maribor
Priložite Din 5.— v
znamkah.

Naročnina za reviji «Domači prijatelj» in «Naš obzor» znaša za vse leto Din 60.—, za pol leta Din 31.—, za četrt leta Din 17.—, samo za «Domačega prijatelja» Din 40.—, za pol leta Din 21.—. Posamezna številka Din 7.—.

Izdajata konzorcija revij «Domači prijatelj» in «Naš obzor».

Odgovoren za izdajateljstvo, uredništvo in upravnništvo Emil Podkrajske, tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani, predstavnik Miroslav Ambrožič, oba v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo sta v Ljubljani, Prule 11, in v Zvezni knjigarni, Šelenburgova ulica št. 7.

Cenjene naročnike, ki še niso plačali naročnine za leto 1930., prosimo, da nam po položnici, ki smo jo priložili prvi številki, nakažejo vsaj Din 17.— za prvo četrtletje. Kdor revij ne misli naročiti, naj na ovitek zapiše: «Ne naročim!» in naj reviji v treh dneh vrne, sicer je dolžan plačati naročnino. Vse cenjene naročnike pa prosimo, da pokažejo reviji prijateljem in znancem in nam sporoče njih naslove, da jim bomo poslali oba lista na vpogled.

*Kakor prejšna leta
smo zaradi počitnic
izdali tudi letos
5. številko skupno
s 6. številko.*

*Prihodnja številka
izide 30. junija.*

*Vaši barvasti čevlji bodo kakor novi,
ako jih barvate z Brauns,*

Vilbra
barvo za usnje!

*Tudi aktovke, kovčegi,
usnjati stoli itd. vse
izgleda kakor novo!*

*Dobiva se v vseh drogerijah ter
trgovinah z barvo in usnjem!*

*Tovarna barv
Viljem Brauns, Celje.*

Naznanilo preselitve.

KRZNARSTVO

FILIP BIZJAK

se je z majem 1930.

p r e s e l i l o

na Kongresni trg šte. 8.

Kje naj kupim?

Pri **Josipu Olupu, Ljubljana, Stari trg št. 2** (na vogalu), kjer dobim najboljše in najcenejše angleške in in češke kamgarne. Tam dobim tudi obleke najnovejših fason po meri kakor tudi vedno zadnje novosti klobukov in čepic ter najtrpežnejše perilo znamke „TRIGLAV“.

L. MIKUŠ, Ljubljana

MESTNI TRG ŠTEV. 15

Dežniki

Na drobno! Ustanovljeno leta 1839. Na debelo!

Ugodno kupite!

ZA GOSPODE:

fini moderni kamgarn in sportni ševijot.

ZA ŽENSKE:

fino svilen, polsvilen in volneno blago v vseh modnih barvah in najnovejših vzorcih, cefir, kambrik in belo tkanino za perilo, fine nogavice.

R. Miklauc - „Pri Škofu“ - Ljubljana

Lingerjeva - Medarska ulica - Pred Škofijo št. 3.

Obstoj trdke nad 60 let.

KLIŠEJE

vseh vrst za eno-
in večbarvni tisk

JUGOGRAFIKA

d. z o. z.

Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 23.

Med 7 prednostmi ena :

**Prijeten
duh !**

Veseli je pogledati skrbno ohranjeno kot
cvetje belo perilo. — Veseli bo še večje,
če perilo tudi lepo diši. Zato rabite le

Schichtovo Terpentinovo Milo

Ona je mehkejša kot sklenina

dragocenih zob — ona
zgladi zobno sklenino
in ji da biserno be-
lino ter s tem po-
veča in obvaruje
naravno lepoto —
priznana zobna
k r e m a

SARGOV

KALODONT
Lepši zobje

Matija Lipužič:

Postopač

Vse popoldne je lilo v curkih. Ceste so bile podobne vaškim kolovozom, avtomobili so brizgali blatno brozgo na vse strani, da se ji je bilo le težko izogniti. Nebo se je zastrlo s sivo pajčevino, stemnilo se je nenavadno hitro. Dušljiv in sajast zrak je objemal visoke kamine, pod njimi pa so zagorele motne električne žarnice. Vsakdo je pospešil korak, da bi prišel čimprej v zavetje.

V malo gostilno »Pri Firbarju«, v katero so zahajali rudarji in rudniški pazniki, se je zašel neznanec in šel naravnost v kuhinjo. Vedel se je tako samozavestno, kakor bi bila gostilna njegova. Brez besed je sedel k majhni mizici v kotu, na katero je položil, bolj klofeti kakor klobuku podobno pokrivalo. Malo marno je slekel premočeni plašč in ga obesil nad glavo na obešalo.

Kdo bi se spoznal v takih ljudeh? Njegova zunanost bi pričala, da je pač človek, kakršnih je mnogo na svetu: boriti se mora najbrže pošteno za vsakdanji kruh. Gladko obrita lica, črno obrobljena očala z velikima debelima lečama, nazaj počesani lasje, oster pogled, še skoraj nova obleka, nizki, rjavi čevlji: izkratka, dostojen človek. Da pa se ga je gostilničarka Firbarica ustrašila, ni nič čudnega, ko pa se je bil prizibal v kuhinjo premočen kakor mahedrava cunja. Sicer pa ne vidiš nikomur v dušo! Pravijo, da obleka razodeva človeka. Če bi ga presojala po plašču in klobuku, bi menila, da krade Bogu čas in ljudem, kar mu pride pod roko. Njegova moderno prikrojena obleka pa jo je spravila v dvom, da ni vedela, kakšen poklic bi mu prisodila. Pristopila je k njemu in pospravila čaše in posodo, ki je ostala na mizi.

»Slabo vreme ste prinesli«, je dejala Firbarica in ga ogledovala od nog do glave.

»Da, slabo vreme in mokro kožo.«

»Prisedite k štedilniku, da se posušite!«

»Ne bi mnogo pomagalo, ker sem popolnoma premočen.«

»Mogoče kaj toplega?«

»Prenočiti bi hotel!«

Še tega je bilo treba. Škoda, da že ni zaprla, ker ni gospodarja doma. Človek naj bi bil zaradi takega tujca vso noč v skrbeh. Dovolj je sitnosti z rudarji, ki silijo prav takrat noter, ko že stoji stražnik pred vrati in komaj čaka, da jih naznani.

»Ne vem, če bo kaj?« se je hotela izgovoriti v zadregi gostilničarka.

»Kdo pa bi drugi vedel?« se je odrezal neznanec.

Ob štedilniku sedeči trije gostje so se spogledali.

»Mogoče v hiši ob peči?«

»Hm?«

»Saj vas vendar ne poznam«, je revsnila Firbarica in ga zaničljivo pogledala.

Čemu se je le obotavljala in ga ni takoj zavrnila! Človek ni nikoli dovolj oprezen. Soba je sicer imela, toda brezskrbna noč velja več ko kopica stotakov.

»Gospod stavbnik, prosim, priporoči me!« se je obrnil nedolžno na stavbnika Logarja, ki se je ravno odpravljal domov.

Stavbnik Logar, ki je plačal ravno četrto četrto vina, ga je začudeno pogledal. Kaj takega se mu še ni primerilo. Taka predrznost! Najbrže ne bo kaj prida. Sicer pa, Bog ve, odkod ga pozna? Če bi si hotel zapomniti vsak obraz, ki ga je že videl, bi moral imeti dvojne možgane. In če bi hotel poznati le vse znance iz vojske, bi jih bilo cel polk. In sedaj po osemnajstih letih... Človek se že po sedmih letih popolnoma izpremeni.

Prisotna rudniška paznika sta zapičila vanj oči in se zaničljivo nasmehnili.

Firbarica je škrtnila z zobmi in se razjezila. Najrajši bi se z njim ne razgovarjala. Toda

jezik ji ni dal pokoja. Kar sam se je začel obračati, in zdelo se ji je, da so ji vsi zobje na poti. Usta so se ji vedno bolj polnila, da je morala nehote pljuniti. Molk je zlato! Seveda! Kdo bi mogel držati v takem položaju jezik za zobmi?

«Idite k sosedul!» se ji je izdrlo nenadoma iz ust. «Tam imajo več tujskih sob. Pri nas prenočimo tuintam koga le iz poznanstva.»

«Saj ne kradem!»

«Kdo ve?» je zarežala Firbarica nejevoljno, da so ji kar zobje zašklepetali.

«No, no, samo ne prenaaglite se!» je pripomnil mirno tujec, ki ni pričakoval tako ostrih in nepremišljenih besed. Če zabrede človek v nesrečo, mu jo že skoraj čitajo na obrazu. Dokler se čuti samozavesten, niti ne spozna, v kakem položaju se nahajajo tisti, ki so kljub pridnosti propadli. Šele takrat, ko se sam po grezne, spozna in občuti vso tisto bol in ponižanje, ki je dodeljeno takim ljudem. Od same bridkosti ni vedel, kaj bi.

Firbarica je opazila, kako je povetil oči in bilo ji je skoraj žal, da ga je bila tako prijela. Sicer pa, kdo bi ji zameril? S tujci je treba biti oprezen. Kolikokrat so že tujci zažgali, da je izplahnil trud vsega življenja v zrak. Ta nesrečna vojska je pokvarila ves današnji rod. Poteze na obrazu so se ji izpremenile nehote v dobrotljiv in prisiljen nasmeh.

«Imela bi sobo z dvema posteljama.»

«Samo da je. Saj me gospod stavbnik pozna», je rekel hladno neznanec in se ozrl na stavbnika Logarja, kateremu se je razlezel obraz v radoveden in vprašujoč nasmeh. V mislih se je zdaj pa zdaj zaletel, da bi ga vrašal, kdo je, pa se je vsakokrat skesal. Zdelo se mu je bolje, da molči.

Gostilničarka je tujca ogledovala in ni vedela, kaj bi v zadregi odgovorila. Vzela je po dolgem obotavljanju listič papirja in mu ga položila na mizo.

«Prosim, izpolnite tole prijavnico! Vsakega tujca moramo prijaviti.»

Ime in priimek? — Josip Orešnik.

Spremlstvo? — prazen želodec.

Poklic? — postopač.

Prihaja — iz zapora.

Gostilničarka je vzela listič z radovednostjo v roko. Slabo je že videla in besede na papirju

so se ji kar mešale. Nadela si je očala. Ogledovala je prijavnico od blizu in daleč. Prečitala jo je dvakrat. Ni se motila! Nič čudnega bi ne bilo, če bi jo zadel mrtvoud! Stresla se je na vsem telesu, roka ji je omahnila, da ji je padla prijavnica na tla. Pobral jo je eden izmed paznikov in pričel na glas čitati. Vsi so se zakrohotali in se tolkli po kolenih.

«Pravo semel!» je šepnil eden izmed paznikov, kateremu so tekale solze po licih od smeha.

«Je vsaj odkrit», je rekel drugi paznik.

«Najbolje je, če gremo!» se je razjezil Logar.

«To vendar ni nikak poklic, kar ste napisali!» je zagodrnjala gostilničarka.

«Drugega poklica sedaj nimam. Kar sem bil pred mesecem, danes nisem več. Lagati pa nočem», je vzdihnil tujec, ki se ga je polastila strašna osamljenost.

Vsi so umolknili. V kuhinji je nastala mučna tišina. Nihče ni vedel, kako bi zlezli iz zagate. Kako jih je spravil v zadrego! Da bi vsaj nekdo prvi izpregovoril!

Tudi tujec je molčal in si gladil leno vihra ve kodre nad visokim čelom, povetil je oči in buljil v tla. Ostali si skoraj niso upali dihati. Vsi so čakali z razburjenimi živci.

«Ne bojte se me!» se je naposled razvozlalo tujcu. Okrenil se je k Logarju. «Pošten človek sem! Saj me poznaš, Logar. Skupaj sva trgala hlače v šoli. Imel sem majhno trgovino, ki sem jo ustanovil z nekaj novci. Več kakor sem imel, sem si izposodil. Nekaj časa je šlo, nazadnje pa je zdrčalo vse nizdol. Brat me je pogнал. Mesec dni pred propadom mi je ome nila sestra Hanica, da bi mi rada nekaj povedala. Nisem verjel. In res dobim od advokata pismo, naj plačam. Toda, kje naj vzamem? Šlo je vse k vragu. Taka sramota! Moral sem teden dni odsedeti. Prihajam iz zapora. Domov med domače se ne bom več vrnil. Po metal bi rajši ceste, kakor bi gledal bratu v oči. Ko so me izpustili iz zapora, nisem niti vedel, kdaj sem stopil na cesto. Taval sem v omotici po ulicah, premišljal in se izpraševal, kaj naj počnem. Vsakogar sem se bal in najrajši bi bil kriknil od bolečine... Šel sem v park, kjer je že kazala pomlad svoje mlado lice in cela vrsta parov se je izprehajala po alejah. Na licih jim je igral nasmeh, ker so bili srečni. Uživali so pomlad, ki je mene potrla,

Zbežal sem na kolodvor. Izvedel sem, Logar, da si tu, prosil bi te pomoči. Nočem denarja, službe bi rad, ker sedaj sem postopač, brez pare in stanovanja.»

«Pa bi se bil takoj izdal! Nisem te mogel spoznatil!» je rekel veselo stavbnik Logar, pristopil k njemu in mu podal roko.

Dr. Fr. Zbašnik:

Kratki romani

Iz zbirke: «Kratki romani».

Vihar.

«O, kar tako v polutemi, milostiva? Nemara da se spravljate že spat? ... Oprostite, nisem vedel! ...»

Obstal je neodločno med vrati in se hotel že vrniti v svojo sobo, ali njegova gospodinja, še mlada, lepa vdova, ga je hitro pomirila: «Ne plašite se zaradi tega! Žarnica res da pojemlje in žal, da si nisem preskrbela pravočasno druge, a če ugasne, kaj za to? Pa v temi malo pokramljava!»

«A če bi vam bilo iz kakega vzroka morda neljubo? ...»

«Zakaj bi mi bilo neljubo? Ljudi in njihov zlobnih jezikov se nama ni treba bati, zakaj nihče ne bo vedel, da sva sedela v temi — skupaj. In če bi — komu kaj mar? Nobenih ozirov nama ni treba imeti — svobodna sva! Ni mar res?»

«Da, to je res in vendar — človek se vedno boji, da bi ne storil kaj, kar bi mogel smatrati kdo za nedostojno ... v tem primeru seveda zlasti vi ...»

«Sama sva, in če vam pravim jaz, da mi vaša prisotnost ni neljuba, kaj treba potem še dvomiti in si pomišljati? Celó drago, jako drago mi je, ako se pomudite malo pri meni! Nocoj že celó! Ali ne slišite, kako buči vihar?»

«O, saj sem bil pravkar zunaj! Komaj sem se priboril do doma! Drevje kar poka in se lomi. Če pojde tako vso noč ...»

«Res, grozica stresa človeka! Mene je skoro strah! Kako to ječi in tuli zunaj! Kakor bi se topli duhovi med seboj! Čujete? ... Kaki glasovi so to? Zdaj piska, zdaj rohni! ... Gospod komisar, ne bi bilo kavalirsko, če bi me pustili nocoj samol!»

«Če dovolite, gospa, tako dolgo, kakor mi je navada, prav rad ostanem tudi ta večer pri vas, da se kaj pomeniva.»

«Šram me je bilo pred ostalimi, toda ko sem videl tebe, sem si dovolil tisto šalo na prijavnici.»

«Gospa, prinesite ga pol litra! Ti, Jože, pa popravi tisto neumnost na prijavnici in napiši: nameščenec pri stavbniku Logarju», je rekel Logar in prisedel k njegovi mizi.

«Ali delj pa ne kot po navadi — nocoj, ko je vendar tako strašna noč in se tako bojim?»

Njene oči so gorele in koprnele, a on ni opazil tega.

«Minut ne bom štel ... gotovo ne!» je odvrnil nedolžno.

«Kako ste ljubeznivi! Stopite torej naprej in sedite kar sem poleg mene na divan, da bova vsaj čutila drug drugega, kadar nastane popolna tema. Zakaj moč žarnice bolj in bolj gine in tudi zunaj je veter menda vse luči pogasil.»

Približal se ji je, a sedel ni. Skoro jecljaje je vprašal:

«Poleg vas — na divan? ...»

«Imate mar kake pomisleke zoper to? Ali sumite, da se skriva za mojim vabilom kaj, kar ... skratka: se vam zdi morda moje vabilo neiskreno? ...»

«To ne — toda ...»

«Vsekakor dvomite o nečem! ...»

«Res je, ni mi vse prav jasno ... ne vem, če ...»

«O, kak dvomljivec ste! Toda vedite: kjer je toliko pomišljanja, tam pač ni poguma, kdor nima poguma je bojazljivec, a biti bojazljivec — ni mar to sramotno? ... Sicer pa: kaj niste še nikoli poleg mene sedeli?»

«Da, ob belem dnevu ... pri polni luči in pri — mizil!»

«Ali ni vseeno, kdaj in kje sedite poleg mene?»

«Zdi se mi, da ne!»

«Pa zakaj?»

«Moj čut mi to pravi!»

«Predsodek! — No, vi slutite, kakor se mi vidi, neko nevarnost!»

«Morda!»

«Pa vsaj nisem tista nevarnost jaz?»

«V nekem pogledu gotovo! A da dokažem, da nisem bojazljivec, hočem storiti po vaši želji.»

Sedel je na divan v neki razdalji od nje.

Ona ga je nekaj časa motrila, kakor bi pričakovala, da se še presede, potem pa vzkliknila:

«O, kako se me bojite! Neke vrste nevarnost sem torej jaz za vas? In v čem obstaja ta nevarnost?»

«Štvar je komplicirana in težko je točno odgovoriti na to vprašanje! Treba računati z raznimi možnostmi! Sicer pa tiči nevarnost tudi v meni samem in morda me to še bolj plaši, nego...»

Pomolčala je, kakor bi bila v zadregi, na posled pa je rekla:

«Mogoče, da sem zdaj — po teh vaših besedah — na pravi sledi... Da more biti mlad človek tako previden in preudarljiv, bi ne bila mislila!»

«To so morda posledice vzgoje! Pamet je boljša kot žamet!» mi je oče sto in stokrat rekel. Premisli trikrat prej, preden kaj storiš! mi je zabičaval.»

«In vam s tem — življenje pokvaril. Zakaj kakšno življenje je to, ako venomer preudarjati: Ali smem, ali ne smem?»

Bolje preudariti kot lahkomišelnost storiti kaj in se kesati potem!»

«Pa česa se bojite prav za prav — recimo zdaj, v tem trenutku? ...»

«Rekel sem že, da tiči nevarnost tudi v meni, oziroma v mojem razpoloženju...»

«Z drugimi besedami: bojite se, da bi vam ne napravila škandala, da ne bi dvignila hrupa, ako bi... Pa da sem vam res tako nevarna?... Saj to je jako — laskavo zame! No, včasih je umestno, ako je človek previden! Toda v meni se motite! Nisem kaka komedijantka, niti ne egoistična špekulantka! Gabijo se mi take stvari! Ako pravim, sedite poleg mene, je stvar mišljena tako, kakor je povedana — v bodočnost pri tem ne obračam pogleda. Če bi si resnično ne želela vaše bližine, bi vas ne vabila, to mi lahko verjamete! Ako torej nimate drugih pomislekov, kar bliže k meni!»

A preden je mogel on ustreči njeni želji, se je že sama pomaknila k njemu, in sicer tako blizu, da sta se dotikala njuna života.

«Da, vaše bližine si želim!» je nadaljevala s pridušenim, drhtečim glasom. «Vaše bližine

sem si želela že često, a še nikdar tako kot nocoj, ne da bi vedela prav zakaj!...»

Globoko je vzdihnila, prijela njegovo roko in si jo položila v naročje.

Čez nekaj časa je zopet začela:

«Ali slišite, kako besni vihar?... Ali ni, kakor bi kdo stokal pod silnimi udarci?... Ah, hudo je, ako je človek v taki noči sam!... V taki noči treba, da se moreš stisniti h komu!... O, ko bi vedeli, kako dobro, kako blaženo mi je poleg vas... Ne, ne smete iti od mene proč! O, kak strah me navdaja ob sami misli, da bi morala biti sama! Ali ne čutite, kako se tresem, kako drgetam?... Ali ni tudi vam malce tako, kakor meni... tako — sladko grozno?... Čujte, čujte, kako vibrirajo živci narave... kako vzdihla stvarstvo v svojem silnem koprenju, v svojem pomladnem poželenju — zakaj čas je, ko brste popki na drevju... ko kličejo odprti cvetovi po ljubezni!... To ihtenje tam zunaj... to ihtenje, ah!...»

Naslonila je glavo na njegove prsi in tudi sama je zaihtela... Njemu pa so se razpršili pomisleki in navdal ga je silen pogum. Ne da bi kaj rekel, so se njegove roke krepko oklenile njenega mehkega života... Tedajci je luč žarnice hipoma pordela in — diskretno zamežala... *

Ko je drugo jutro odprl okno in se ozrl ven, je zastrmel. Nebo je bilo jasno in čisto kakor gorsko jezero. Sape so se bile poleggle, noben dih ni vznemirjal mladega listja na drevju... Položil je desnico na svojo srčno stran in vzkliknil vzhičeno:

«Kako dobrodejen, kako sladek mir po tako viharini noči!» —

Umetniška šola „Probuda“ v Ljubljani

Mnogo se je že pisalo pri nas o problemu majhnega naroda. Vsak dan smo se prisiljeni ukvarjati z njim. O tem problemu razmišljajo naši industrijalci in trgovci, posebno pa knjigarji, založništva in izdajatelji, a tudi prosvetni delavci in šolniki. Veliko lepih načrtov je uselilo pred razcvitom zaradi naše maloštevilnosti.

Skupno življenje s Srbi in Hrvati v naši veliki kraljevini Jugoslaviji je sicer rešilo velik del teh vprašanj, oziroma je odstranilo težave rešitve tega problema, vendar pa to ne velja za gotove panoge, ki so v ozki zvezi s pojmom Slovenstva, torej odvisne od slovenskega jezika (ali narečja, če hočete) ali od drugih kulturnih zadev, ki so izrazito slovenske.

Naš jezik nam je nadel pečat kulturne edinice, ki so se začeli zavedati najprej prosvitljeni duhovi kakor Trubar in njegovi literarni nasledniki, nato stopnjevale Vodnik in Prešeren. A šele v drugi polovici prejšnjega

Umetniška šola „Probuda“: Slikarski oddelek.
(Henrika Šantel.)

stoletja je ta zavest prešla v duševno svojino širokih plasti, dokler ni prišel čas, ko so se domala vsi Slovenci predramili iz večstoletnega spanja in začutili, da jim daje skupni jezik pravico, da se imenujejo narod. Danes nihče več ne dvomi, da je bila ta narodna zavest najboljša sredstvo za prosopeh jugoslovenske narodne ideje v naši ožji domovini, kajti če bi ne bila slovenska zavest ustavila germanizacije naših krajev, bi bili ti tudi za jugoslovenstvo izgubljeni.

Vsa slovenska kultura je viden izraz te slovenske narodne zavesti, zato se pri razmišljanju o njej ne smemo ustavljati edinole pri jezikovnih vprašanjih. Dobro bi bilo, če si od časa do časa stavimo vprašanje, kako daleč smo že dospeli na polju splošne kulturne samoosvojitve. Ne bom tu govoril o bilanci samoosvojitve naše trgovine in industrije. Verujem, da napredujemo krepko tudi na teh poljih, četudi obdaja vsakogar izmed nas še vedno večina tujih proizvodov. Oblačimo se v tkanine, ki so jih izdelale tuje tovarne, a če so tkane pri nas, je prišlo vsaj predivo iz tujine, in če je predivo domače, so gotovo stroji v tovarni tujega izvora. Gumbi na naši obleki, šivanka, ki jo je šivala, zaponke, niti, vse je prišlo do nas čez mejo iz tuje države. Če je bil papir, na katerem pišemo, izdelan v domači tovarni, ga je tovarna delala

Umetniška šola „Probuda“: Odmor v ateljeju medaljerja profesorja Severja.

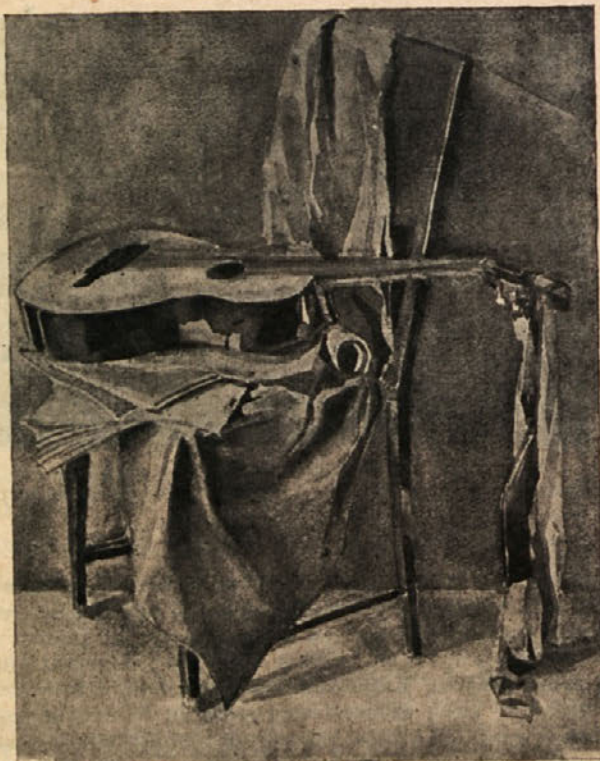
ravnotako s tujimi stroji, s kemikalijami iz tujine, da ne govorim o vseh profesionistih, ki so bili nameščeni v tovarni. Najbolj fulminantne nacionalne članke pišemo s tujim peresom, s tujim držalom, na tujem pisalnem stroju, s tujim črnilom! Kajne, da tičimo še zelo, zelo v začetkih? — Drug primer izmed stoterih: V tem in tem listu te razveseli krasna bakropisna reprodukcija motiva z naših slovenskih planin. Fotografiral jo je ta in ta slovenski amater, ki je pokazal s tem sijajen umetniški okus pri izbihi motiva. V tiskarni so nameščeni celo naši ljudje. A kdo je izdelal fotografsko kamero, leče, kdo tiskarske stroje, odkod je prišlo tiskarsko barvilo?

Pa preidimo na čisto kulturno stran. Narod s svojo kulturo mora imeti svojo kulturno tradicijo. Kako se ustvarja taka tradicija pri nas?

Naj navedem zopet nekaj primerov. Recimo muzika. Kako stojimo tu z lastno tradicijo? Ali smo si že pri skrbeli sredstev za muzikalno vzgojo naše mladine? Zdi se, da smo tudi tu še v začetkih. Imamo sicer zelo razvito domačo zborovsko kulturo, ali v instrumentalni kulturi smo menda začeli zidati pri strehi. Naši prvaki skladatelji nam ustvarjajo sicer najmodernejše simfonije in opere, a te more razumeti samo tisti, ki je došel na šolski lestvi do najvišje stopnje. In kakšna je ta lestva? Učenček mora predelati nešteto vaj, etud, sonatin in sonat ter s tem pridno vsrkava tujega duha, ker se nam ne zdi vredno ukvarjati s takim poslom. Rajši plavamo v najvišjih sferah in sanjamo o naši visoki kulturi, a na temelje te kulture pozabljamo leto za letom.

Umetniška šola „Probuda“: Pri večernem aktu.
(Prof. M. Šubic.)

B. R.: Tihožitje. (Šola Henrike Santlove.)

Vprašam: ali je ta razvoj zdrav?

Po tem dolgem ovinku pridem končno do likovne umetnosti in umetnostne obrti. Videli smo pri nas že sijajne historične razstave slovenskega slikarstva. Kaka sijajna in — blažilna prevara! Odkod smo dobili to umetnost? Kateri umetnik je pri nas 100odstotni Slovec? Hočem reči: kateri je vso svojo umetniško sposobnost razvil na domačih tleh? Kateremu se ne poznajo tuji vplivi?

O, še dolga, dolga je naša pot! Domača umetniška tradicija se mora razviti pri nas šele iz kalu. Kar imamo do danes umetnikov, nam bodo vedno ostali prvoborniki, potrebni posredovalci, a začetek, pravi začetek nas šele čaka. Ali ni dovolj značilno, da Slovenci v letu 1930. še nimamo svojega oficielnega izobraževališča za umetnost in umetniško obrt?

Pred desetimi leti so se vršile med slovenskimi umetniki vzgojitelji razne vaje, na katerih so se obravnavale prav ta vprašanja. Zmagalo je po dolgih debatah sempatje načelo, da je treba z lastnim delom dokazati potrebo umetno-obrtnih šol. Zadevo je vzelo v roko društvo »Probuda«, ki si je bilo stavilo cilj, zbirati in proučevati vse gradivo, ki sodi v področje umetnosti ali umetne obrti in ki izvira zares iz domače zemlje. »Probuda« je bila ustanovljena kot reakcija na splošni import tuje umetnosti in umetnostne obrti pri nas. Ustanovitelji so pravilno čutili, da mora sleherni umetniško ali umetno obrtno delo koreniniti v domači grudi, če ga hočemo z vso pravico imenovati svojega. Izdala je geslo, naj izdelovalci umetno-obrtnih predmetov ustvarjajo v domačem umetniškem narečju. Po iniciativi zaslužnega zbiratelja slovenskega etnografskega gradiva profesorja Otona Grebenca je bil zasnovan velikopotezen program glede zbiranja in sistematičnega študiranja narodnega običaja v slovenskih krajih. Ta program bi pa ostal neizvedljiv, če bi se ne mislilo v zvezi z njega oživitvorenjem na šolo, ki bi vzgajala dobre risarje. Le tako je bilo mogoče misliti na ustvarjenje temeljev naše lastne umetniške tradicije, ki bi zares koreninila v naši zemlji.

In tako je nastala umetniška šola društva »P. o. b. u. d. a.«. Deveto šolsko leto gre že h kraju, odkar je začela ta šola delovati. In če tudi zaradi pomanjkanja splošne moralne in materialne podpore in morda tudi zaradi gotovih organizatorskih napak še do danes ni mogla uresničiti glavne ideje matičnega društva, more vendar šola kot taka beležiti vidne uspehe v izvršitvi svojega umetnostno-vzgojnega programa, o katerem se izplača izpregovoriti enkrat v javnosti.

Ni mnogo devet let. A za zavod, ki se vzdržuje brez podpor samo s skromnimi prispevki učencev in ki je odvisen edinole od požrtvovalnosti in idealizma učiteljstva, ki deluje na njem, za tak zavod je tudi devet let že dolga doba. Če nič drugega, je že ta doba jasen dokaz, da je bila taka šola pri nas potrebna. Tiho delo, kakor se spodobi za kulturne delavce, brez reklamnega krika in vika je rodilo v tem času sicer vidne sadove, a je vendar velikemu številu Slovencev še neznano, ker ga voditelji šole niso nikdar hoteli obešati na veliki zvon.

»Probuda« se pri ustanovitvi take šole seve ni mogla omejiti samo na umetnostno obrt. Jasno je, da mora vsakdo, ki hoče delovati v kateremkoli področju umetne obrti, poznati predvsem — rekel bi — abecedo risanja. Zato je kakor na vseh drugih podobnih šolah tudi na šoli »Probude« zavzemalo prvo in glavno mesto risanje, v prvi vrsti seve risanje po človeškem modelu, ki je bil in bo vedno podlaga vsakemu resnemu risarskemu pouku.

Poleg tega glavnega predmeta so se pa poučevali vsi drugi predmeti, ki so za risarje in umetne obrtnike potrebni. V ozki zvezi s figuralnim risanjem so bili nadalje pomožni predmeti, kakor predavanja iz perspektive, anatomije, slogoslovja, narodne ornamentike in umetnostne zgodovine. Poleg tega so se vršili ves čas ali po potrebi posebni oddelki in tečaji za modeliranje, malo plastiko, akvareliranje, fresko-slikanje, grafiko, slikanje na tkanine, usnjere in celo fotografijo.

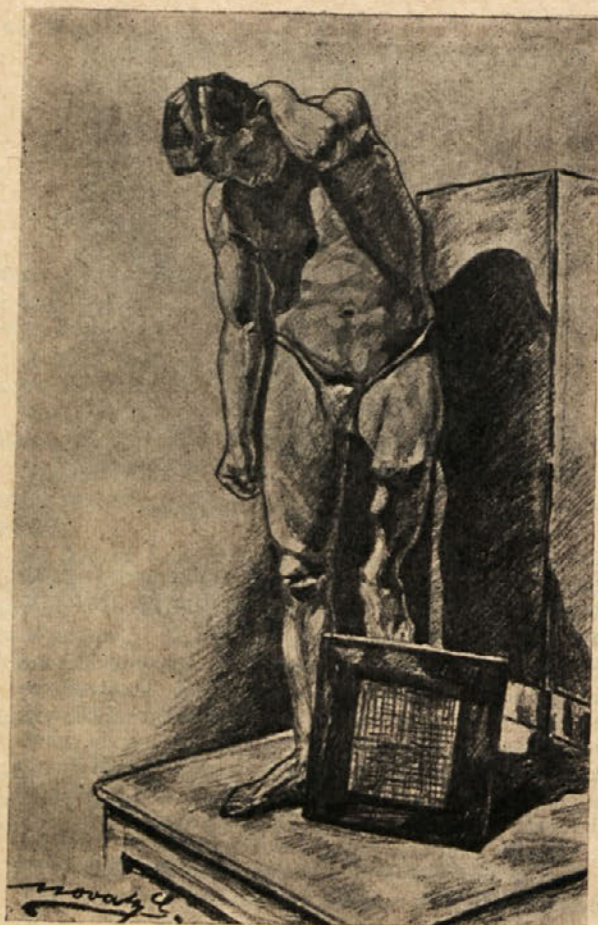
V vseh teh devetih letih je poučevalo 25 profesorjev in učiteljev, med katerimi vidimo imena raznih priznanih slovenskih umetnikov, slikarjev, kiparjev in arhitektov. Tako so poučevali figuralno risanje slikarji Sterle, Stern, Vavpotič in Mirko Šubic (zadnji nepretrgoma od začetka šolskega leta 1926/1927), pri drugem risarskem, slikarskem in grafičnem pouku pa beležimo imena: Antčik, Černigoj, Gaspari, Hilbert, Ogrin, Smrekar, Šantel Henrika, Šantel Saša, Šubic Rajko. Kiparstvo in z njim sorodne predmete so poučevali kiparji Sever, Berneker, Jurkovič in Vahtar. Med arhitekti naj navedemo imena

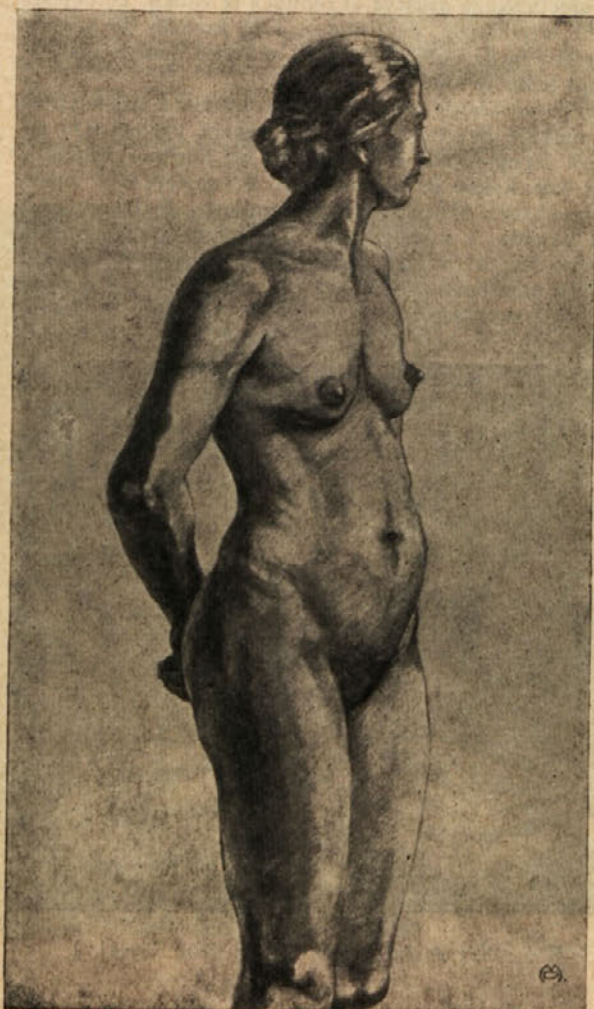
T. S.: Dante. (Šola prof. Severja.)

L. O.: Majda. (Šola prof. Severja.)

C. N.: Moški akt. (Šola prof. M. Šubica.)

M. D.: Ženski akt. (Šola prof. M. Šubica.)

V. H.: Portretna študija. (Šola prof. M. Šubica.)

Študija roke slikarja V. Pengova.

Kregar in Spinčič. Poleg tega so poučevali teoretske predmete gg. Lagarič in Volavšek, fotografijo gg. Bešter in Vesel, umetno vezenje pa gđc. Slugova.

Če seštejemo vsoto vseh učencev v vseh oddelkih od začetka do danes, dobimo lepo število 535. To število se sicer zmanjša, če upoštevamo, da so isti učenci obiskovali šolo tudi po več let, vendar priča o veliki potrebi umetniške šole bolj od vsakega drugega dokaza. V tem številu niso naštetni učenci »Javne risarske šole«, ki jo je svoj čas vzdrževala država v področju Tehniške srednje šole, a je bila kasneje ukinjena iz budgetarnih vzrokov. Pred štirimi leti je prevzela tudi ta tečaj umetniška šola »Probuda« in vodi pouk v njem prof. A. Sever.

Zanimivo je pregledovati imenik teh učencev in učenk. Iz njega je razvidno, da iščejo risarski pouk večinoma mladi ljudje, ki potrebujejo izpopolnitve v risanju pri svojem poklicu. To so tiskarji, obrtniki, učenci srednjih in strokovnih šol, a tudi slušatelji univerze in tehnike. Med njimi pa najdemo tudi učitelje in učiteljice, uradnike in zasebnike, ki se hočejo izvežbati v risanju za šolske in domače potrebe.

Kdor čita o tem delu, se bo čudil, kako je bilo mogoče vzdrževati tako šolo brez vsakršne podpore od strani javnih oblasti. Zares bi to ne bilo mogoče, če bi šola ne bila uživala podpore od ravnateljstva Tehniške srednje šole, ki je dovolilo, da se je pouk vršil po večini v učilnicah tega zavoda. To je pa tudi vzrok, da se je mogel po večini vršiti le v večernih urah, ko so se izpraznile učilnice tega zavoda. Letos je zaznamovati napredek v tem oziru, da se vrši vsaj del pouka, in to pouk v modeliranju in v slikanju po naravi, v privatnih ateljejih akad. kiparja in medaljerja Antona Severja in slikarice Henrike Šantlove. Pouk v figuralnem risanju, ki ga vodi prof. Mirko Šubic, se vrši pa v šolskem ateljeju profesorja Šantla, ki je dal ta prostor začasno na razpolago v ta namen.

Vodstvo šole je bilo v prvih treh letih v rokah porotnega slikarja F. Sterleta, od četrtega leta naprej pa vodi šolo z vso vsmo prof. Sever.

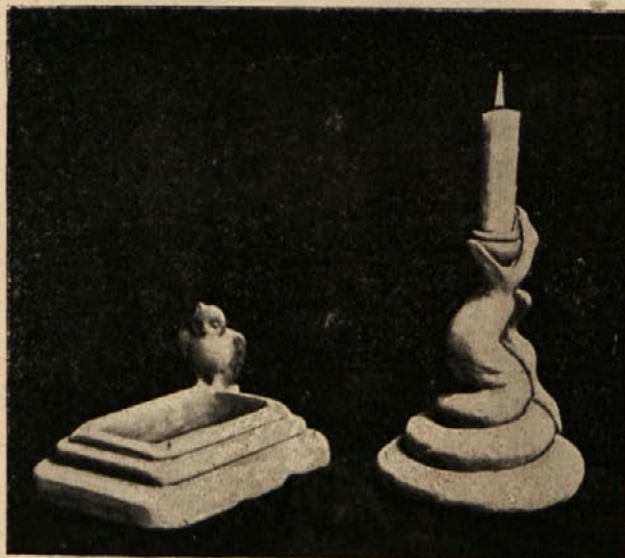
O uspehih šole so pričale šolske razstave, ki so se vršile v letih 1922., 1923., 1924. in 1927. Poleg tega so bila razstavljena v letu 1928. dela iz prvega soboslikarskega tečaja, ki se je vršil tudi pod okriljem »Probude« s pomočjo urada za pospeševanje obrti v Ljubljani.

Najlepši uspeh vsakega pedagoga je uspeh njegovih učencev. Naštetih bi morali mnogo imen, ko bi hoteli navesti vse tiste talentirane mladeniče in mladenke, ki so iskali izpopolnitve v umetnem risanju v umetniški šoli

»Probude«. Lepo število jih je med njimi, ki so spoznali, da imajo dovolj daru in znanja za nadaljevanje študij na kaki inozemski akademiji ali drugi umetniški šoli. Nekateri so se vrnili v domovino in so dosegli tu že priznanje kritike in občinstva. Gotovo se hvaležno spominjajo na leta, ko so se učili tako rekoč slikarsko abecedo v šoli »Probuda«. Naj navedem samo nekaj imen takih bivših učencev, ki so danes že znani slovenski javnosti: Justin, Kalin, Košir, Maleš, Pavlovec, brata Pengov itd. A tudi drugi, ki sicer ne nastopajo javno, a so pokazali za časa svojih študij v šoli »Probuda« lepe uspehe, ki jih tu ne moremo naštetih, ker je težko biti pravičen pri takem naštevanju, so imeli lepo korist od te šole. Tudi letos obiskuje šolo lepo število nadarjenih učencev in učenk. Nekatera njih šolskih del, kakor tudi nekaj starejših del učencev »Probude« prinašamo v re-produkciji. Te slike naj me oprostite naloge, da pišem o njih: saj so zadosti zgovorne.

In vendar: vsi, ki so sodelovali pri tej šoli, se le pre-dobro zavedajo, da pomeni umetniška šola »Probuda« še vedno začetek. Je pa obenem glasen memento za tiste odločilne kroge, katerih sveta dolžnost bi bila, da skrbijo za umetniško izobrazbo naše mladine. Vsako leto, posebno v začetku šolskega leta, prihajajo na šolo vprašanja iz raznih krajev Slovenije, ali bi se mogel ta ali oni talentirani mladenič posvetiti slikarskim študijam. Žal, da je treba na vsako tako vprašanje odklonilno odgovoriti. Šola bi moral biti celodnevna, ko bi hotela nadomestiti šolanje v inozemstvu. Tako pa je, žal, dostopna samo tistim, ki bivajo v Ljubljani in ki so v srečnem položaju, da morejo žrtvovati večerni čas za izobrazbo v slikanju. Tudi pri tej priliki apeliram na naše oblasti, bodisi državne, banovinske ali pa mestne, naj ne puste šole umetniškega društva »Probuda« iz vidika. Te oblasti naj bi pripomogle, da pride ta šola končno do lastnih prostorov in da dobi učitelje, ki se lahko popolnoma posvetijo temu zavodu.

Kaj pa vprašanje umetniškega proletariata, čujem vprašati večkrat. Saj to je ravno, da takega proletariata na bodoči izpopolnjeni šoli nikakor ne mislimo vzgajati. Smer šole, kakor je bila mišljena že izpočetka, je umetnostno-obrtna. Gre le za to, da pridemo do izpopolnjene obrazbo vsi, ki hočejo sodelovati pri ustvarjanju naše domače umetnostne obrti. Ustanovitelji šole »Probuda« se dobro zavedajo, da je njih delo priprava in da bo

R. P.: Keramični izdelki. (Šola prof. Severja.)

imelo pravi smoter šele takrat, ko se šola razvije in izpopolni v zgornjem smislu. V tem ožiru je paralela med to šolo in med šolo Glasbene Matice še najbolj primerna. Kakor je bilo kronano delo ustanoviteljev in učiteljev Glasbene Matice s tem, da smo dobili končno Slovenci svoj državni konservatorij, tako naj bi bodoča višja umetnostno-obrtna šola vzrasla iz temeljev, ki so jih postavili »Probudaši«.

In tako bo končno zopet rešen eden izmed tistih problemov, ki se zde izprva nerešljivi, namreč problem, kako ustvariti v Ljubljani središče za umetno-obrtno in umetniško izobrazbo naše za umetnost nadarjene mladine.

✱

Tik pred natiskom pričujoče številke »Domačega Prijatelja« je dospela iz Londona pretresujoča vest, da je tam nepričakovano preminul prvi učitelj in eden izmed glavnih ustanoviteljev umetniške šole »Probude«, akad. slikar Franjo Sterle. Priljubljeni naš portretist si je hotel na daljšem potovanju preko Korzike, Pariza in Londona pridobiti novih umetniških impulzov in jih po vrnitvi izkoristiti za svoje napredovanje. Kdor ga je poznal, pa ve, da je hotel napredovati predvsem z namenom, da pomaga pri zgraditvi velike jugoslovanske kulturne stavbe. Kajti Sterle je bil z dušo in telesom navdušen Jugoslovan.

Ni mu bilo dano, da bi dosegel tisti višek, ki se mu je vidno bližal z vsakim izmed njegovih zadnjih del. Sovrážna usoda ga je nenadoma vrgla ob tla in mu ni niti privoščila, da bi smel počivati v svoji goreče ljubljeni domovini.

Vendar je že sedaj gotovo, da tudi velika oddaljenost njegovih zemeljskih ostankov ne bo zmanjšala njegovega dela, ki ga je ostavil v domovini in ki bo pričalo zanamcem morda bolj kakor sodobnikom, da je bil Fr. Sterle eden prvih naših likovnih umetnikov. Slava njegovemu spominu!!

A.

Iz Mažuraničevega »Lišča«:

Moj pes

J'interprète toujours la mort par la vie.
Montaigne, Essais.

Imel sem psa, Volkodlaka. Rad sem ga imel.

Bil je grd. Morda sem ga zato tudi ljubil, ker je bil tako grd, — tako mi ga vsaj drugi niso razvajali niti kvarili. A bil je veliko zvestejši in boljši od marsikaterga lepega psa... Niti lepi ljudje niso vselej najboljši.

Zatekel pa se je stekel pes v vojašnico in je uklal več psov. Tudi mojega Volka je ugriznil.

Prišla je stroga zapoved, da se izroče uklani psi konjederu.

Nisem se mogel odločiti, da svojega dolgoletnega zvestega tovariša — izročim krvniku. Sklenil sem, da ga sam ubijem.

Šel sem na trato z nabitim samokresom. Pes za menoj. Ujamem ga za ovratnik. Hočem streljati, ali ne morem gledati v to zvesto, nedolžno oko... Obrnem se v stran in ustrelim... Slabo sem ga pogodil: iz boka mu teče kri, a on je miren, — niti zalajal niti zacvilil ni!

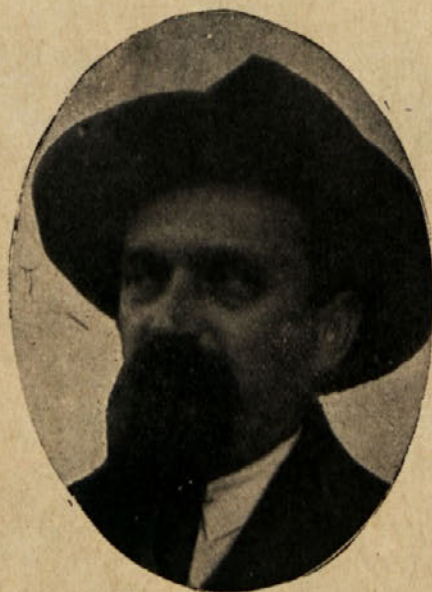
Gleda me z otožnim, izrazitim očesom, kakor da me praša: »Kaj sem ti storil?«

Z drugo kroglo sem mu zdrobil glavo. Padel je. V smrtni borbi se je privlekel do mene. Maha z repom in mi liže noge. V očeh mu še vedno trepeče tisti izraz: »Nič nisem storil...« Oko mu gasne... Mrtev je.

Bilo mi je, kakor da sem najboljšega prijatelja ubil...

Tisti večer nisem jedel, — videl pa sem nekoga, ki je jedel z veliko slastjo, potem ko je svojega tovariša, mojega prijatelja, ustrelil... Seveda — po vseh pravilih!

Prev. I. P.

Mojster Ivan Meštrović.

Leva slika: Vdova.

Desna slika: Pričakovanje.

1. Paramountov star Rut Cherseson v moderni toaleti za na ulico s svojim modernim ljubimcem. — 2. Miriam Seebar, ki je novinka v Hollywoodu, v modri toaleti, prav ljubka. — 3. Lilien Roth v toaleti iz tafta, modrega

kakor sliva; krilo ima zadnjo modno linijo. — 4. Jeanette Mac-Donald je prestopila iz odra k filmu in je zdaj v Hollywoodu, vesela in elegantna moderna mlada žena.

Žena v klasičnem in modernem slikarstvu.

Zgoraj: Pavlina Bonaparte, ki jo je slikal Veduta del Dorso.

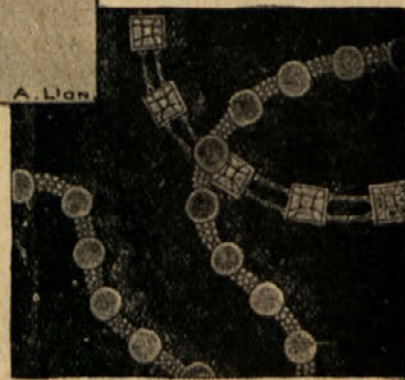
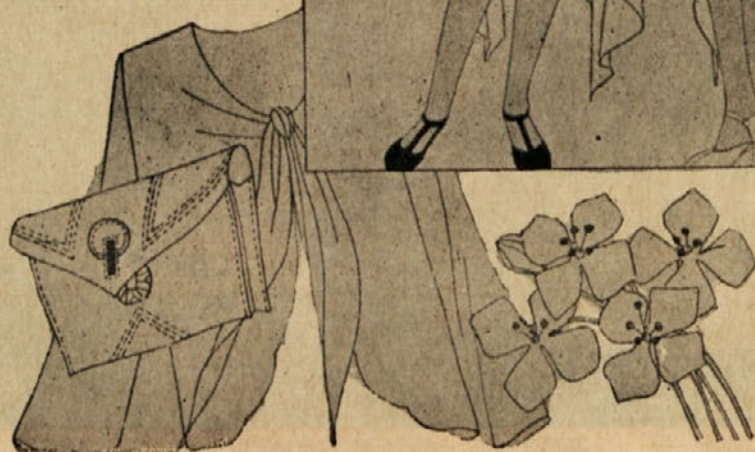
Desno: Moderni ženski akt.

Spodnja slika: Mladost.

Pariški modeli

Na sliki vidimo tri večer-
ne toalete. Karakteris-
tika sodobne mode je iz-
redna dolžina krila. Le-
tošnja moda zahteva tudi
veliko nakita.

bilo jezikovno znanje moje nedoletnice tako omejeno kakor moje.

In obed se je nadaljeval. Jedel sem po sili, mehanično, ker je prišel predme poln krožnik, in ne da bi se zavedal, kaj požiram. Od vsega, s čimer so mi postregli, se spominjam edino raroga zaradi zoprnega dogodka z majonezo. Ivona pa je, se mi zdi, pridno segala po slednjem jelu in buteljka sauteručana, ki so jo pogostoma potegnili iz vedra z ledom, se je menda praznila, tako da ga jaz nisem skoro nič pokusil. Draga malčica je v resnici občudovanja vredna. Tako se je upirala najinima tajnima protivnikoma. Kazala jima je, da njej razburjenje nič bolj ne jemlje dobrega teka nego njima in da se tako kot onadva (to nista bila pristaša »svete vojske«, kajti gasila sta si žejo z belim vinom, ki ga je zlasti stari Rdečkožec po mojih pojmihi vlival čezmerno vase) ne boji pričeti boja po pijači.

«Boter, mi daš dva bankovca po 100 francov?»

Moja varovanka je baš posreabila sladoled in zahtevala račun.

Ker me je imela za premalo sposobnega, pregledati najin strošek, in ker se je brez dvoma bala, da mi bo znesek pretresel dušo in da ne bom pustil v krožniku napitnine, je meni nič tebi nič oddrgnila mošnjček.

Trenotek kesneje so nama prinesli obleko iz oblačilnice. Ko sem vstal, se mi je zazdelo, da se gostilniška sobana rahlo guga kot obednica na parniku... Če sem še tako malo stvari spravil pod rebra, vendar je bilo očitno i to preveč, to pa zaradi sosesčine obeh mož, ki je tako neugodno vplivala na mojo prebavo kot na mojo ješčnost. Videl sem se v zrcalu. Bil sem zelo bled in sem bil videti v skrbeh, tako da mi je tekar v oblačilnici, ne da bi me bil kaj vprašal, namignil proti umivalniku. Ko sem se odondod vrnil, sem se nameril na starega Američana, ki je stražil pred vrati kadeč cigaro. Delal se je, kakor da me niti zapazil ni, a mahnil jo je v isto smer kakor jaz.

«Gospa čaka gospoda zunaj», mi je rekel nosilec jedil, ki nama je stregel.

Dospevši k vrtežnim vratom restavracije, sem uzrl skozi njih velike šipe Ivono, ki je v istini stala na stranskem tlaku, nekam zaripla v obraz in razigrana kakor ljudje, ki so se baš imenitno nakosili... Aj! njej se ni poznalo nič hudega v licu. Nekaj korakov od nje je čakal tudi mlajši Američan. Pušil je cigareto. Iznenada sem opazil, kako jo je naglo potegnil iz ust in jo zagnal proč, uprši obenem svoj pogled. Šel sem za njim in zapazil, da je strmel v Ivono oziroma v njene oči, medtem ko je ona sama gledala mlademu možu naravnost v obličje. Oba sta se zdela izpremenjena v kip in sta bila videti enako čudna, kakor da sta na mah otrpnila od kakega mamila... Sicer je to trajalo samo toliko časa, da sem pomislil:

«Učinek čistega zraka... Ako ne bi bila jedla in pila več kakor jaz, bi sedaj oba imela lažjo glavo...»

Zasukal sem vrata okrog njihovega stožera in dohitel svojo varovanko. Ta pa, kot bi se bila ob pogledu name predramila, se je ozrla po ljudeh na ulici in po izložnicah in dvignivši obrvi, kakor da se je zares prebudila iz sanj, se mi je nasmehnila...

«Kam greš?» sem vprašal.

«Kamorkoli...», je odgovorila. «Na kratek izprehod...»

VIII.

«Kratek izprehod», je rekla Ivona poprej.

S slastjo je vdihavala zrak, ki sta ga kalila dim avtomobilov in prah. Obed ji je odločno boljše teknil nego meni. Krenila je na slepo srečo, menda proti Madeleini. Prišedši pred cerkveno ograjo, se je obrnila in namrščila obrv, a brez prave nejevolje, rekoč:

«Veš, da gresta za nama?»

«Vedel nisem, a slutil sem», sem odgovoril z glasom, ki sem hotel, da bi bil razigran, a je bil prej čemeran.

Šla sva okoli Madeleine. Američana pa sta naju spremljala na kakih trideset metrov.

«Si jih takoj spoznal?» je nadaljevala Ivona. «Včeraj sva jih vsaj dvakrat videla: najprej v Louvru, potem pa na Operni cesti...»

«Dobro vem! Ampak včeraj sva jih videla menda samo tam, danes pa kaže, da jih morava povsod srečevati... Čemu se neki bolj ne skrivata?»

«Pač vesta, da je nepotrebno sedaj, ko sva jima prišla na sled...»

«Kaj sta po tvoji misli? Redarja Pinkertonove posredovalnice?»

«Redarja? Hm! Celo policisti zasebnih agencij ne zaslužijo toliko, se mi zdi, da bi si plačali tak obed, kakršnega sta imela ta dva...»

«Potemtakem meniš, da bi bila...»

«Philibertova nasprotnika? Da, jako verjetno... S tem pa še ni rečeno, da tudi Pinkertonovi detektivi nimajo sedaj pazke na naju; pravkar so naju skromno pričakovali ob vhodu pred restavracijo. Ampak njihova branjenca, bi rekla, sta jim samo na roko... Ta dva vesta, kaj se pravi: pomagaj si sam... Potem pa tudi bržkone nimata dosti več zaupanja do svojih pomagačev, nego ga je imel Philibert do svojih, kakor ti je dejal...»

«Oh!» se je prekinila mladenka, «to pa človeka vendarle draži, če si ves čas čuti ljudi za petami... Mar se ti ne zdi?»

«Tako je rekel tudi Philibert.»

(Nadaljevanje prih.)

**Širite reviji „Domači prijatelj“
in „Naš obzor“!**

Pošljite naslove svojih prijateljev, da jim pošljemo eno številko brezplačno na ogled.

Pogovor o novih knjigah

VII.

Pred nedavnim je Mirko Kragelj v samozaložbi in iz ljubljanske Zadrugne tiskarne izdal svojo drugo pesniško zbirko, *Ecce homo*, drobno knjigo verzov, ki jim je na čelo postavil pesimistični in s sledečimi pesmimi le prav rahlo skladni, skoro bi rekel nerodni motto:

In vem, da to je moj poslednji sen,
ki v venec spletam ga trpeči duši;
ker slutim, da mi skoro smrt razruši
obok na idealih dograjen
do — božje luči!... A do groba zvest
ostal sem veri; in to zadoščenje
baš ob slovesu mi najdražji sen je
in blagoslov nedosegljivih zvezd...

Saj ne vem, da bi se bil pesnik kdaj s tehtnim, resnim razglabljanjem, profinjeno notranjo askezo in s ščitom idealov (kakšnih?) oborožen dokopaval do božje luči, ki je nikjer ne gre enačiti s katerimikoli siji in odsviti zemeljsko enostavnih zarij, če so prav prikazane s sočnimi metaforami in posrečenimi kontrasti. Tudi njegova prva zbirka, *Kresnice in snežinke*, 1925, ni nič po teh otvornitvenih stihih, ki pa naj nikar ne bodo sklepni, kakor to razočarano napoveduje pesnik v gornji uvodnici.

Kragelj pretežno ubira erotične strune. Domala tre življenjsko dobro, vredno in visoko mu odjekne v čutno strast in slast, skoro vsa nastojenja in vsi vtisi (vnanji in izsebnji) se mu izprevržejo v telesnost, ki je včasih neprijetna, včasih jo pa poet ume opevati z dokaj spretnimi verzi in odeti v precej drzno-zanosito besedje. Ogi-bati pa bi se potlej brezpogojno moral teh in onih verzifikatorskih klišejev, rimanih obrabljenk in druge epigonske navlake, ki zdaj zdaj nujno pokvari ugoden vtis posameznih pesmi. Tako stokrat preleteti stiki roža — boža — koža, aster — sladkih grudi alabaster, poljub — strup — up in takih še več.

Tudi bi nekaterim metaforam in drugim pesniškim figuram moral bistro pretehtati vrednost in čednost. Recimo temle: Beli mraz se kot pokojnih (?) mrtvecev obraz v dušo mi reži... (43). In z bičem zapokal slasti bom na glas! (24). Mrtvaški mir sesa mi dušo kot vampir (44) in podobnim.

Dobre so pester satire na naša materialistična leta, na kaotično in omotično povojno dobo, Predpusna molitev in soneta Mi. Citiram prva dva črtverca (64):

Na prsi trkamo se naprednjaki
in se ponašamo, da smo moderni;
nad čednostjo se zgražamo čemerni
in altruisti so za nas — bedaki!
Veljavo merijo nam tisočaki;
in le v imenu božjem, da zamer ni,
nam v knjižnicah bogatih spe Prešerni
in Cankarji in drugi taki spaki...

in sklepno tercino drugega soneta:

Za nas naj norci brusijo peresa
in v svoji nam odpuščajo molitvi...
Nam pa se — vina hoče, žensk in plesa!

Do dolge pesmi «Iz dnevnika mladega očetomorilca» mi vkljub ponosnim sklepnim akordom ni nič, to je kar panoptiško krvava reč; vse bolj mi je všeč «himna vsem, ki so dobre volje...», Quosque tandem?!, ki seer ne prinaša kaj novega, pa se krepko čita in trdo poudarja.

Cikla Sestra Gabrijele in Akordi v duru večkrat spomnita na Gradnika (35—37, 18, 13), ki se je pri njem Mirko Kragelj učil in oblikoval. Tudi enjambemente naš poet jako pogosto uporablja po zgledu svojega svetlega vzornika.

Na sploh avtor zbirke *Ecce homo* gotovo ne zasluži, da so ga že drugič popolnoma (najbrž namenoma) prezrli ali zavrgli mnogi poročevalci, ki sicer radi in dosti pišejo tudi o šibkejših stvareh.

*

Za minuli božič je naš lovec in pisec Vladimir Kapus, avtor «Lovskih spominov» (jeseni 1928) in še mnogih črtic iz življenja v naravi, na svoje roke in obroke obelodanil mično knjižico stihov za mladino, «Pesmi ce iz prirode». Zbirka, obsegajoča 40 drobnih pesmi o živalcah in 18 enostavnih posrečenih ilustracij kiparja Nika Pirnata, vsekakor dosega svoj poučni in zabavni namen. Otroci se bodo iz nje igraje in z veseljem učili o videzu, življenju in značaju posameznih živalic, vzljubili bodo prirodo, kot jo je verno in pristrčno vzljubil avtor, ki zna tako domače, kramljajoče pripovedovati o njej. O vsaki izmed životinj, pa naj si bo to urna postrvica, roparski skobec, ponočnjak netopir, palček kraljiček ali podzemni stavbenik krt, zakroži Kapus veselo, poskočno pesemco, ki enostavno, poljudno podaja nekaj važnih momentov in glavne značilne odznake živalskih opevank.

Na čelo svojemu verzificiranemu prirodoopisu je postavil pesnik vzgojno uvodnico:

Kdor živalice trpinči
in brezvestno uničuje,
vreden ni, da je na svetu,
da življenja se raduje.

Škoda le, da Kapus teh in onih stihov ni še malce opilil in da se včasih ni bolj potrudil, da bi, ker tako dobro pozna snov, poiskal originalnih prispodob in sočnejšo dikcijo...

K sklepu za zgled eno teh ljubkih pesemc, recimo tisto o vodomcu:

Dragulj nad vodo leta,
zeleno se žari,
oranžno zaleskeče,
ko v vodo se spusti.

Iz vode hitro smukne,
na vrbi posedi,
a v dolgem, ostrem kljunu
postrvico drži.

Le dobro, da predolgo
ne bo pri nas ostal,
drugače mali ribič
vse ribe bi pobral.

*

Ob desetletnici mariborskega Narodnega gledališča je oodnotno Dramatično društvo izdalo lično jubilejno brošuro, ki jo je sestavil dr. Pavel Strmšek. Knjižica podaja referate o napornem, vztrajnem in uspešnem delu za slovensko gledališče na naši severni meji, «da se ohrani in živi v nas, kar nas je bogatilo in plemenilo v tem desetletju».

Preko zgodovine mariborskega (nemškega) gledališča (ustanovljenega leta 1785.) nas vodi kronist do ustanovitve Dramatičnega društva in do oživotvorenja stalnega slovenskega teatra pod H. Nučičem (bog mu daj zdravja!) leta 1919.

Zelo zanimiva je statistika repertoarja desetih sezon, ki so prinesle presenetljivo mnogo vrednih iger in zlasti ponosno število krstnih predstav slovenskih novitet. Sledi imenik članstva desetih let (koliko solidnih, lepih imen!) in imena umetnikov, ki so ta čas gostovali v Mariboru (večina iz Ljubljane in Zagreba).

Nato razpravlja Spectator o posameznih dramskih, opernih in operetnih delih ter o njih predstaviteljih in predstaviteljih, dr. R. Brenčič pa poroča o gospodarskih in upravnih zadevah.

Bogato in čedno ilustrirano knjižico zaključuje Pavel Rasberger s simpatično in zanosno pisanimi Gledališkimi portreti (Nučič, Bratina, Bukškova †, Simenc, Kovič, Krašljeva, Železnik, Grom, Podgorska, Lubejeva, Savinova in Dragutinovičeva).

Vsem, ki so »z zaupanjem v lastno moč in z vztrajnim delom prebrodili vse težave in premostili vse prepade« — naše čestitke!

P. K.—n.

Gledališki pregled

DRAMA.

Fran Lipah: Glavni dobitek. (Komedijska v treh dejanjih.) Režiser: Fr. Lipah.

Kot prvo premijersko slovensko odsko delo letošnje dramske sezone avtorja-igralca je bila ta povsem domača komedija z veseljem pričakovana in ob uprizoritvi simpatično sprejeta. Avtor je vedno zanimiv igralec, duhovit člankar »Gledališkega lista« in revij, kot oče enodejank in komedij pa je bil javnosti do zdaj manj poznan. Po predstavi »Glavnega dobitka« ima človek vtis lahke svežine po drobni elektricih iskrah, sršečih iz gibkega akumulatorja avtorjevega duha. Kot nagla bliskavica beže prizori. Komaj se zaveš sijajne domislice, besedne igre ali retoričnega kozolca — že te oplazi drugi, manj udarni utrinek, in še prej ko moreš po sapo — je igre konec.

To je Lipah. To je njegova vrlina in če bi igra več hotela kakor hoče — bi bila to njena slabost. Bogastvo izpremeni človeka, njegov značaj in okolico, v kateri živi. Zgodilo se je profesorju Boštjanu Brvarju, da je zadel glavni dobitek. Svet se mu pripogne do tal. Pa se izkaže, da dobitka vendarle ni zadel. Tedaj se »boljši« ljudje obrnejo od njega, a narod branjecev in siromakov mu ostane v srcih še zvest, saj ga ima za svojega. Ko pa glavni dobitnik po novi »pomoti« iztreznjenemu profesorju končno le ostane, spoznamo, da denar sicer še ni vse, a je vendar nerodno zanj, ki ga nima...

Prehod iz revnega, učenjakega (!) okolja v skoro vserižniško potratnost je bil igralsko preostro podan in je tudi psihološko manj verjeten. Tu je stvar potrebna režijske retušne in prepričani smo, da bi tuja režija bolj opazila prednosti tega vseskozi odsko pisanega komada, dobrodošlega v suhi domači del.

Iz navedenih razlogov je profesor Brvar topot bolj medlo milijonaril s svojo ženo Matildo, ki je dobro posdana. Mučno pa postaja, da to odlično in elegantno igralko specializirajo za karakterne in celo operetne starke, ki smo jo že z veseljem pozdravili v modernih psiholoških dramih. Mladi par, Branko in Marica, sta osvežujoč kontrast v nesportnem, predvojnem ambientu komedije, izvrstno pojmovan je krojaški posiliv-inteligen Kocjančič kot bombastičen čevkavzar, bankir Babič je vzlet iz življenja, branjevka Marjeta je pa dovršen original, kakršnega bi si bolj pristnega ne mogli želeli. Tip je to, dišeč po svežih jabolkih in zelenjavi, zdrava ljudska pamet in duhaprisotna klepetulja stare Ljubljane. V Kristofu je ohranjen stari pratikar, Račkega vojak in pobožen novičar. Vloga le ilustrira milje. Prav tako Ančka, boljša in bolj pametna služkinja kot »gospoda«. Lipah je nabral niz naših starih tipov, ki jih srečavamo še vsak dan. Z njimi bo umrla preteklost.

Z »Glavnim dobitkom« smo tedaj zadelo dobro domačo igro, ki povzroča srčni smeh. Mnogo je slavnih komedij, ki pa nimajo te lastnosti. Zategadelj bo ostala Lipahova igra naša v mestu in na deželi, ko se popravijo nekateri nedostaki.

W. Shakespeare: »Vihar.« (Komedijska v petih dejanjih in epilogom.) Poslovenil O. Župančič. Režiser profesor

O. Šest ima svojo stoto režijo. Na oder je pripeljal večne like avonskega laboda, združene v »Viharju«. Bojda se je Shakespeare s to komedijo poslovil od stvariteljstva, od mladosti. Po strašnem viharju je Prospero odveslal domov, da umre v domovini očetov. Pred povratkom še dvoje: odpušča svojim sovražnikom in svojo hčerko Mirando zveže v ljubezni. Odpusti Ariela, duha, ki mu je služil. Po viharju sinfoniji elementov se zjasni nebo v daljavah...

Osip Šest pa je ustvaril z »Viharjem« morda svoje najmočnejše režijsko delo. Uveljavil je slovenskega Shakespeara na odru, ko ga je pesniško prelil Župančič v jezikovno našo umetnino. Skupno delo obeh je slavno najlepšo zmago, ki jo pomni naša drama. In z njim je zmagala zdrava sodba vseh abonmajev.

In če se je kdo izven abonmaja kdaj ponevedoma motil, mu bo Šest odpustil s Prosperom vred. Ohranil bo svojega Ariela do zadnjih minut. Ljubezen Mirande Julije mu bo šopek rož k jubileju. Vmes ga bodo stavljali slovenski Trinculi in Stephani. Dokoder pa bo živel spomin gledaliških prijateljev o najbolj nevhvaležni umetnosti — bomo vedeli, da je gospod Šest tiček. Žgolel nam je tuje glasove po naše. Odprl je okence v daljne svetove. Potoval. Nabiral. Filmal. Delal gazi: sedemnajst let. In še mu ni do hvale. Še se bori. Taktno, svetsko kot ni navada pri nas. On ve: dokler človek dela — ni sprave. No, mi mu čestitamo. Kot domači prijatelji. Kronisti. Kolegi od nekdanj. Kar hočete.

*

»Vihar« spada med poslednja dela Shakespearea. V letu 1613. so igrali komad na dvoru kralja Jakoba kot svečano igro povodom visoke poroke. Snov je dozorela v komedijo po viharju ekspediciji sira Somersa, ki je slučajno odkril Bermude, vražje otoke, polne pravilne vegetacije in mističnih naravnih pojavov. Španska in nemška novela pa sta nudili literarno snov za »Vihar«. Prospera, vojvodo milanskega, prežene njegov brat Antonio s prestola in ga izroči s hčerko Mirando odprtemu morju. Prospero se reši na samotni otok in uslužnjaki s svojo službo otoške duhove. Nevoljno podložen mu je Caliban, napol divjak, utelešena sirova sila narave, pravnagonsko zlo in v podzvesti porajajoče se dobro. (Zmislil za lepoto.) Razvijajoči in tipajoči instinkti k etično višjim bitjem (Trinculo-Stephano — Prospero-Miranda). Vihar-služaj vrže na obalo Prosperove sovražnike. Nezdraviti se preobrne borba v spravo in ljubezensko dvojico nasprotnikov: Miranda-Ferdinand. Dejanje ilustrira težka Humperdinckova glasba, komedija je polna bajnih bitij in nebitvenih dekorativnih vložkov, služajih režiserjevi domišljiji (Vihar).

Uprizoritev bi lahko zapeljevala k pretiravanju. Priznati pa moramo, da je bila diskretnost režije in igralskega blagodejna celo v komičnih tipih (Trinculo i. dr.). Zanimivo pojmovana je igralska naporna vloga Calibana in če bi bila razločnost na odru večja, je celoten vtis umetniško dognan. Od Alonsa do Junone: sijajna igralska revija.

V četrtek, dne 3. aprila t.l. so gostovali člani Narodnega divadla iz Prage v Strindbergovi drami: Smrtni ples I in komediji Olge Scheinpflugove: Ljubezen ni vse. Zrelo svojo umetnost so gostje mestoma nenavadno močno razvili že v prvem večeru. Ponoviti pa moramo, da Strindbergova mračna in vase zagrizena drama z gosti ne more dotipati do vseh poslušalcev, četudi izvajamo jezikovno plat stvari. Naslednji večer smo občudovali zlasti gdč. Olgo Scheinpflugovo kot avtorico in nenavadno močno igralko. Ta nepozabni tercet: Vydra, Dostalova in Scheinpflugova ne izgine iz spomina. Avtorica je romanopiska, esejistka in priznana komediografinja. V komediji »Ljubezen ni vse« obde-

lava večni problem trojice: žena, mož, ljubica. Svoje vrstno. Proletarska ljubica in plemenita žena. Nihajoči mož-politik v sredi. Izkaže se žena močnejša od obeh. Zmaga brez boja. Povabi možovo ljubico in ji daje na svete, kako ga naj razvedri. In notranje nalahno osmešen mož odide z ženo v zdravilišče. V ozadju se pri tajejo, a silno zdravo smehlja duševno prožna tendenca: Ženska — Olga Scheinpflugova. Njena igra je profinjeno realistična, sugestivno gibka in komorno zdržna. Pasivni Jan (Vydra) je umetnik velikega slovesa in je simbolično naznačeno možovo vlogo dosledno izčrpal s svojo polno vredno igralsko kvaliteto. Nadmočna žena Lidka (Do stalova) pa je kot žena uveljavila svoje mesto prve igralka Narodnega divadla. Oba večera sta bila dogodek tudi za našo dramo, ki uživa s svojim ansamblom upravičeno priznanje.

Dne 7. aprila so gostovali zagorski seljaki v «Pri gorski svatbi», slikoviti reviji hrvatskih svatbenih običajev v sedmih slikah, spisal Stjepan Novosel. Narodne noše, tamburaši, plesi. Slike so nekaka prosta im provizacija narodnega žitja malce čez mero razblinjena in pregostobesna. Manj slik, a krajših in bolj zgoščene, jih bi bilo boljše za svate in za nas. Mali deček, oprtan kontrabas, brhka nevesta, troglasno petje in odrsko srečna mati so mnogo pripomogli, da so bili naši zagorski bratje prav navdušeno nagradjeni s priznanjem. Slikam ne bi škodovalo, da jih priredi za oder izrazit gledališki človek. (Režija.)

*

K dramskemu poročilu bi dodali še koticček naših želja. Ali niso vse premijere možne na izvenabonma? Želeli bi mesto močno doigranih komedij eventualno ponovitev «Dantonove smrti» v novi zasedbi, nadalje «Volpone», C. Farrère: «Bitka» (nedeljska predstava) in že oznanjena «Vdova Rošlinka» z gospodom Levarjem v glavni moški vlogi. V dnevnikih se k podobnim željam navadno ljubko podpisujejo: Eden za mnoge.

OPERA.

V pomanjkanju lastnih baletnih večerov in po gostovanju varieteteja «Sinje ptice» je bila dobrodošla skupina odličnih članov baleta dunajske državne opere z Leon tije v im, baletnim mojstrom te opere, ki zastopa sodobna pojmovanja plesne umetnosti, izražajoče se v dinamiki duševnega življenja in adekvatnem soizrazu z godbo v soglasju z estetskimi, čustvenimi izrazi telesa in mimike brez scenične navlake ter tehničnega ozadja. (Tajrov.) Gdč. Krauseneckerjeva in ostale štiri plesalke so bile dovršene v brezhibnem pojmovanju plesnega ritma, prva pa zlasti v graciji linije in rutinirani plesni tehniki. Ves balet je kazal klasično umerjenost gibov. («Plesna simfonija» — Schubert). Leontijev pa je posebno močno dojmil v «Mazurki», «Svetohlincu» in «Religioznih plesih». Operni orkester je vodil g. ravnatelj M. Polič, ki je izvajal dve skladbi Čajkovskega.

V «Glumačih» je drugič gostoval tenorist R. Hübner, režiser bratislavskega gledališča, kot rutiniran igravec in ekonomsko varčen pevec, ki pozna oder in vrlo inteligentno razpolaga s svojimi zmožnostmi. Sprejet je bil simpatično in je verjetno, da bo z gostom zadovoljivo uravnovešeno tenorsko vprašanje, ki je kritična točka tudi svetovnih oper.

Dne 14. aprila se je vršil v opernem gledališču koncert v korist francoskih poplavljenec. Izvajal se je odličen program. Bil je pa po velikih koncertih minulega meseca in pričetku aprila, žal, slabo obiskan.

Opereta se je prijetno osvežila z gostovanjem gosposdične Marice Lubejeve in g. Bratuša v «Grofici Marici».

Opera je vnovič uprizorila Kogojeve «Črne maske».

Našim čitateljem. Naša likovna umetnost preživlja težko krizo. Žalostno je dejstvo, da je prepad med občinstvom in ustvarjajočimi umetniki vedno večji. Vzroke za to je iskati najprej v trpki borbi za gmotni položaj našega ljudstva, pa tudi v tem, da je splošna umetniška propaganda povsem pomanjkljiva. Naše ljudstvo ne pozna slovenske likovne umetnosti!!! Umetnost kakor da je še vedno namenjena samo izvoljencem. Umetnostne razstave se vrše samo v centru Slovenije, originalne more kupovati samo bogataš, propaganda pa se do sedaj ni ozirala na maso, temveč samo na peščico ljudi, ki jim je usoda naklonila možnost uživati plodove slovenske umetnosti. Da se odpravi to zlo, se je ustanovila Umetniška matica, ki si je dala za svojo največjo nalogo: razširiti slovensko likovno umetnost med ljudstvo na enak način, kakor so to napravile s književnostjo naše knjižne družbe. — Člani Umetniške matice prejemajo za malenkostno članarino Din 24 — po eno originalno grafiko najboljših naših slikarjev in po eno reprodukcijo naših priznanih mojstrov. — Čitatelji, prigrasite se za člane Umetniške matice! Vrzite iz svojih domov slabe, ničvredne kopije inozemskih fabrikantov, ki nimajo nikakršne umetniške vrednosti, pomagajte vsi, da bo postala umetnost last nas vseh, ne pa samo srečnih posameznikov! — Letos je izdala Umetniška matica monografijo kiparja Tineta Kosa, originalno litografijo kiparja Tineta Kralja «Delo» in lesorez Franceta Stiplovskega «Znamenje». Oceno teh del priobčimo prihodnjič.

Tragokomična zgodba

V četrti številki smo na strani 99. razpisali nagrado za onega, ki bo uganil konec te zgodbe. Pravega konca ni žal nihče uganil.

Konec zgodbe je tale:

Vsi trije so se smejali tej žalostnoveseli zgodbi, a hkrati je skočila ženi v glavo že tudi rešilna misel. Hitro je potegnila iz žepa robec in zavezala možu oči pa rekla: Viš, takole je naredila, ti bom pa jaz pokazala!

In medtem ko je žena zavezovala možu oči in mu kazala, kako je ona navihanka naredila, se je tiho in hitro, kolikor je mogel, izkobacal tudi nje ljubček izpod postelje in se urno pognal skozi vrata.

Ženski sta se smejali, da nista mogli izlepa do sape, mož pa, ki niti slutil ni, kaj se godi okoli njega, jima je vneto pomagal, in to je bilo na vsej stvari še najbolj smešno.

Še ena nagrada

V tretji številki smo na strani 62. razpisali nagrado za onega, ki pozna največ filmskih igrancev. Vsa imena je pogodila gospa Ivanka Vončinova iz Škofje Loke, ki naj se javi pri naši upravi, da ji izročimo gramofon.

Imena igrancev so tale:

I. skupina: Pola Negri, Ramon Novarro, Reinhold Schünzel, Gloria Swanson;

II. skupina: Greta Garbo, John Gilbert, Hary Hardt, Brigita Helm;

III. skupina: Ricardo Cortez, Lilly Damita, Bebe Daniels, Douglas Fairbanks;

IV. skupina: Ben Lyon, Oscar Marion, Adolphe Menjou, Colleen Moore;

V. skupina: Marcella Albani, Clara Bow, Lon Chaney, Jackie Coogan.

Ali hočete izvedeti resnico o sebi?

(Glej stran 66 v številu 3.)

(Konec.)

Štev. 145:

Pod Vašo sliko bi bilo lahko zapisano: »Ženska z dobro vestjo«. Imeli bi na njej blaga usta, ki bi se pa nič kaj ne ujemale z Vašimi resolutnimi očmi. Za vse drugo se malo zmenite, razen če gre za moralo. Potem se po kaže Vaša borbena narava. Najbolje bi se uveljavili v zakonu, ampak Vi niste tip, ki se na vsak način zgodaj omoži. Vaše lastnosti ugajajo bolj starejšim moškim kakor pa mlajšim. Otroke imate radi, pa bi zato bili imenitna učiteljica. Mož, ki ga boste vzeli, ima močno voljo. Zato bi bilo dobro za Vas, ko bi se malo brzdali.

Če pride kdo v stisko, ste med prvimi, ki tolažijo in dajejo praktične svete. Gotovo so bila Vaša mlada leta srečna in ste bili ponosni na svoje starše. Tudi svojega moža občudujete, vse Vaše domače razmere se končajo v harmoniji. Ker ste velikopotezni, ker zaupate sami sebi in ker priznavate stališče drugih.

Štev. 234:

Ali Vi sploh veste, da je odrasel človek lahko neodvisen? Drugi vplivajo na Vaše načrte, in če se pozneje izkaže, da je bila vendarle vaša prava, dolžite druge. Vi ste živahna ženska in vzbujate pozornost. Vi se smatrate nekoliko za središče sveta in se zelo zanimате za samo sebe. Pomislite katerikoli tudi na usodo drugih, Vaše človečanstvo bi se potem poglabilo. Večkrat tratite svojo energijo v boju proti drugim. Mlini na veter so videti kakor sovražniki, so pa v resnici prav nedolžni.

Štev. 235:

Vi ste malo preveč malodušni, pa zakaj bi ravno Vi nad seboj obupavali? Seveda delate napake, pa te niso tako hude. Zakaj le mislite, da se Vam ni mogoče sprijazniti z življenjem? Ljudje Vas imajo radi. Vedo tudi, da Vas rado srce premaga, in Vam dajejo dobre svete, ki jih pa Vi ne poslušate. Najlepše, kar imate, je Vaše zanimanje za druge, Vi čutite z njimi, Vi se morate radevati z njimi, sicer niste srečni. Vi hodite svojo pot in se ne ozirate ne na levo ne na desno, če se Vam zdi, da je ta pot prava. Prav za prav je pa težko reči o Vas, da ste malodušni, zakaj Vi greste svojo pot tudi tedaj, če se bojite. In to je največji pogum!

Štev. 245:

Vaša vzgoja je bila prav posebno srečna. Vaše dobre lastnosti so se lepo razvile in svojih napak ste se zgodaj odvadili. Ste mehkega srca, prijazni proti svojim bližnjim, pristržni proti svoji družini, vplivate prijetno na svojo okolico, gospodinji znate imenitno. Največja Vaša napaka je nekakšna bojazljivost, bolj telesna kakor duševna. Morda izvira to iz Vašega skrbno čuvanega življenja. Morda poznate sami nasprotja v svoji naravi: včasih hočete imeti prvo besedo, včasih se pa kar odtegnete, kadar gre za težavne situacije!

Štev. 345:

Kako ste pozorni pri svojih prijateljih! Nobenega rojstnega dne ne prezrete. Vi ste imenitna gospodinja, samo Vi veste, da je v Vašem smehljaju včasih skrita skrb. Vedno se bojite za zdravje in varnost tistih, ki so Vam najbližji. Nekomu ste bržkone tako zelo naklonjeni, da bi zanj storili vse. Vi ste na vso moč delavni, zdi se Vam pa lepše brezskrbno življenje. Vaša morala je na visoki stopnji, in Vi tudi branite to, kar mislite, da je pravo. Takšni ljudje kakor Vi, ki poizkušajo druge osrečiti, bodo sami srečni.

Štev. 1234:

Dasi imate topel, čustven temperament, dasi imate vse polno prijateljev, vendar ne ljubite svojega bližnjega. Tega nam ne verjamete, zakaj Vi mislite, da je vsak moški na cesti že Vaš prijatelj. Ampak prav za prav Vam ni nič zanj. Vi ste trden značaj. Neustrašeni se kažete pred svetom in vse znate pravilno preceniti. Vi ste velikopotezni, dasi je Vaša velikopoteznost bolj impulzivna. Vi pomagate slabičem, ker so pač slabiči, ne iz bratoljubja. Ljudje, ki so s samim seboj nezadovoljni, Vas ne razumejo. Vi ste mikavni, ampak kakšenkrat malo neugnani in nebrzdani in bi se radi v vsako reč vteknili. Toda Vi ne veste, kako ste blizu idealni ženski.

Štev. 1235:

Uboga reva! Vi mislite, da morate voljno vse potrpeti. Vi ste malo premehkega srca. Radi bi bili ljubljani, pa mislite, da bi se Vam moral mož ukloniti. Vi imate prav posebno lep značaj, ampak ste prevladni z življenjem. (Ali so Vas morda v Vaši mladosti trenirali za vljudnost?) Kadar boste starejši, boste srečni, ker boste bolj samozavestni. Vaše domače življenje je ali prav srečno ali pa prav nesrečno, ali pa zdaj takšno, zdaj takšno, zakaj Vaše simpatije so zelo močne, in vendar hočete biti neodvisni — to je težavna kombinacija. Če ste v službi, dosegate uspehe. Dičijo Vas lepe lastnosti, prav ženske lastnosti. Zavisti ne poznate in imate zdrave nazore. Vi ste dobrovoljni, optimistični, priljubljeni pri moških in pri ženskah. In to je redko!

Štev. 1245:

Vi imate dosti dobrih prijateljev in nekaj sovražnikov, zakaj Vi ste tip, ki nanj ljudje močno reagirajo. Vam se ni treba nikdar bati, da Vas bo kdo prezrl! Vi znate uveljavljati svoje prepričanje, ampak Vaše prepričanje ni vselej osnovano. Vi bi morali večkrat vprašati za svet. Ako bi ne bili tako izrazito ženski tip, ki se zna na prav ženski način uveljaviti, bi človek mislil, da ste slavo-hlepni. Vam marsikdo marsikaj odpusti, kar bi ne odpuštil drugi ženski. Nevarnost je za Vas, da bi Vas neki dan ne zgrabila togota, pa bi lonec prevrnili. Vi bi se ne smeli presiliti, ampak bi si morali počiti in se oddehniti, preden bo prepozno!

Štev. 1345:

Vam ne gre nobena reč na živce. Vi lahko delate v čisto katastrofalnih razmerah. Če so Vaši darovi na duševnem polju, bi lahko dosegli n. pr. z vodstvom in vzgojo mladine velik uspeh. Vaša spretnost, Vaš mirni temperament bi se tukaj lahko imenitno uveljavil. Če ste pa gospodinja, je to še ugodnejše za Vas, Vi bi znali gospodinji, da bi bili lahko ponosni na svoj dom. Samo ne poizkušajte združiti službe z gospodinjstvom. Najlepša poteza na Vašem značaju je lojalnost. Čisto naravno se Vam zdi, da imate ljudi radi, dokler je količaja mogoče. Ako bi bili manj nežne naravi, bi bila nevarnost, da bi imeli svojega moža pod komando. Ampak Vaš zdravi človeški razum Vas odvrča od tega. Malo jih je, ki bi imeli tako lep, trden, pogumen značaj, kakršnega imate Vi in ki ga dela čar dobrote še lepšega.

Štev. 2345:

Ljudje prihajajo k Vam tolažbe iskat. Vi znate dobro svetovati. Če stopate komaj v 20. leto ali če ste celo mlajši, ste pri mladih gospodih zelo priljubljeni. Dasi znate biti včasih precej samoglavi, vendar tega tudi drugim ljudem ne zamerite. Radi ste veseli. Bojazljivost je ena izmed Vaših redkih slabosti. Vi ste ustvarjeni za gospodinjstvo, pa tudi za vsako službo. Ne more se sicer

reči, da ne zaupate svoji sodbi, toda strah pred mogočimi nesrečami Vas dela nervozne. Bodite oprežni in ne jemljite za moža nobenega takšnega, ki bi še enkrat hotel odkriti severni tečaj. Vi bi ne mogli biti nikdar pri svojem delu srečni, ako bi bil Vaš mož daleč od Vas.

Štev. 12345:

Ali Vam vodi življenje srce ali glava? Vaši odgovori ne kažejo, ali imate dovolj zdravega razuma, da se ne boste dali premagati od srca. Vi imate prav imenitne lastnosti. Pod čisto žensko pojavo se skriva moška sila

in odločnost. Vaš mož je (ali pa bo) osupnil, ko je trčil prvokrat ob Vašo samoglavost. Ampak Vaša velika ljubezen in Vaš takt bosta vselej rešila situacijo. Vi se morate vedno varovati, da ne boste gospodovali nad šibkejšimi ljudmi, ki se zateko k Vam kakor izgubljeni psi. Vi bi imeli najrajši, da bi ostali otroci pri Vas tudi potem, kadar odrasejo. Poizkušajte svojo velikopotezno ljubezen tako izkoristiti, da boste pustili ljudi, naj delajo napake, in ne vtikajte se vmes, dokler ne pridejo k Vam, da si pozdravijo rane z razumom in občudovanjem.

Jubilej ljubljanskega velesejma

Ko so leta 1920. gospodarski voditelji sprožili idejo za ustanovitev ljubljanskega velesejma, so naleteli povsod na velike težave. Malo je bilo tistih, ki so z veseljem pozdravili tako ustanovo. Bilo je vse polno pesimistov, ki niso hoteli verjeti, da ima sejem, kakršnega imajo druga velika trgovinska mesta, tudi v mali Ljubljani pravico do obstoja. Ta črnoglednost se je pojavljala še dolgo vrsto let potem, ko je bil velesejem že zgrajen in vsako leto prenapolnjen. Končno pa je morala utihniti tudi mala skupina črnogledih prerokov.

obstoja. Ta pomembni dogodek se bo svečano proslavil in je samo ob sebi umevno, da bo poset velesejma prekosil vse prejšnje posete.

Najboljši dokaz tega je, da so bili vsi prostori na velesejmu že pred meseci zasedeni. Velesejska uprava je bila primorana, da zgradi dva nova velika reprezentančna paviljona. Blaga bo razstavljenega nad 200 vagonov. Prijavilo se je nad 800 razstavljalcev iz 17 držav, kar priča, da je ljubljanski velesejem mednarodna institucija. Gospodarski krogi

Ob snovanju ljubljanskega velesejma ni nihče mislil, da bo postala ta ustanova za naše gospodarstvo tako velike važnosti, kakor se je to pozneje izkazalo. Mirno lahko rečemo, da je velesejem eden izmed važnih gospodarskih faktorjev, ki podpirajo razvoj naše industrije, trgovine in obrti.

Danes gledamo Slovenci na svoj velesejem s ponosom, saj je on nekakšno ogledalo slovenske zmožnosti.

Letošnji velesejem je pa še posebno pomemben zato, ker praznuje 10letnico svojega

tujih držav so pokazali s svojimi prijavami veliko zaupanje do našega velesejma.

Nam Slovencem pa nudi velesejem najboljši pregled skupne industrijske in obrtne produkcije, kjer smo se povzpeli že do takšne višine, da smo nanjo lahko ponosni.

Letos bomo imeli specialne oddelke v velikem in širokem obsegu. Največ zanimanja in občudovanja bo na razstavi pohištva in stanovanjske opreme. Na tej razstavi bodo pokazali naši slovenski obrtniki vse svoje strokovno znanje, okus in solidnost. Ponosni bodo

lahko na razstavo strojne, kovinarske in elektriške industrije. Obiskovalci kmetijskih stanov se bodo posebno zanimali za poljedelske stroje. Pridobitni krogi in sportniki bodo imeli veliko izbiro v avtomobilskem in motociklističnem oddelku. Ogromna bo izložba tekstilne industrije. Odlično bo zastopana tudi kemična industrija, industrija kož, papirja, lepenke itd.

V okviru velesejma bo prirejena tudi perutninarska razstava, potem higienska razstava in še mnogo drugih zanimivih stvari. Seveda bo poleg razstav preskrbljeno tudi za zabavo z inozemskimi atrakcijami.

bodo šole lahko prirejale svoje majniške in junijske izlete na ljubljanski velesejem. Mladina vidi na takih razstavah marsikaj koristnega, kar se ji vtisne v dovzetno dušo. Tudi staršem priporočamo, da pripeljejo na velesejem svojo mladino. Veličasten uspeh dela človeških rok in človeškega razuma mora posebno v mladini vzbuditi spoštovanje in ljubezen do dela in ustvarjanja, Institucija ljubljanskega velesejma je za mladino vzgojevališče k redu in delu.

V Jugoslaviji so ljubljanski velesejmi že tako udomačeni, da jih pozna tako rekoč že vsaka vas. Vse ogromne množice, ki so v teh

Velesejmska uprava se je posebno letos potrudila, da bo nudila vse, kar bo zadovoljilo razstavljalce in obiskovalce.

Tako je vse preskrbljeno, da bo imel ljubljanski velesejem mednarodni značaj in da bo pokazal vsemu svetu, kaj zmora slovenska pridnost.

Velesejem je tudi važna kulturna institucija, posebno za mladino, ki se tam lahko marsičesa nauči. Zato je čas razstave od 29. maja do 9. junija posebno ugoden, ker

devetih letih obiskale ljubljanski velesejem, so, ko so se vrnile domov, širile hvalo o vsem tem, kar so tam videle in slišale. Taka množinska propaganda je omogočala, da so dovažali vlaki od leta do leta vedno večje množine obiskovalcev.

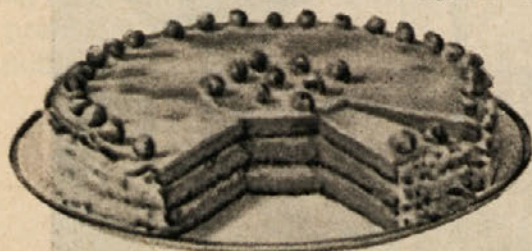
Zato ne bo nič čudnega, če bo letošnji obisk prekosil vse prejšnje. Na nas Slovencih pa je, da z manifestantnim obiskom pokažemo tujcem, da se zavedamo pomena, ki ga ima velesejem za naše kulturno in gospodarsko življenje.

PRAKTIČNI NASVETI

Torta z lešnikovo kremo.

12 dkg sirovega masla, 12 dkg sladkorja, 1 jajce, 20 dkg moke, 4 velike žlice mleka, malo limonovih olupkov, 1 zavojček dr. Oetkerjevega vanilina in $\frac{1}{2}$ zavojčka dr. Oetkerjevega pecilnega praška dobro vmešamo in spečemo v tortnem obodu. Ohlajeno torto

prerežemo, potem jo pa napolnimo in prevlečemo s sledečo kremo:

12 dkg sirovega masla, 10 dkg sladkorne moke, 2 rumenjaka, 1 žlico kave, 2 koščka zmehčane čokolade, 5 dkg praženih stolčenih lešnikov dobro vmešamo in dodamo še sneg od 2 beljakov.

Posebno lepa je ta torta, ako jo okrasimo še s črešnjami.

Osvežujoča močnata jed.

Od pol litra vode odvezamemo 6 velikih žlic in vmešamo vanje 1 zavitek dr. Oetkerjevega rdečega zdroba. Ostanek vode zavremo s 14 dkg sladkorja in olupkom od pol limone, potem pa vlijemo vanjo pripravljeno zmes, mešamo in pustimo, da dobro prevre. Ko se nekoliko ohladi, vlijemo to v stekleno skledo in pustimo, da stoji 6 ur na mrzlem.

Velikonočna pogačica.

Mešaj 10 dkg sirovega masla, masti ali pa margarine tako dolgo, da se speni, dodaj $1\frac{1}{2}$ dkg kandiranih pomarančnih olupkov, 3 dkg stolčenih mandljev, 3 dkg suhega grozdjica, 3 dkg cibeb in 6 dkg sladkorja. Prilij $\frac{1}{4}$ litra mleka, primešaj 2 jajci, posoli, dodaj $\frac{1}{4}$ kg moke in zamesi testo. Vmešaj še druge $\frac{1}{4}$ kg moke z dr. Oetkerjevim pecilnim praškom in primešaj to moko testu. Iz tega testa napravi

podolgovat kržič (štruco), ki ga peci 1 do $1\frac{1}{4}$ ure na močnem ognju.

Orehova torta s peno.

1 zavoj dr. Oetkerjeve zmesi za kolače, 6 dkg sirovega masla, 4 rumenjake, 10 žlic mleka in malo limonovih olupkov dobro vmešamo in dodamo sneg od 4 beljakov. Testo spečemo v velikem tortnem obodu ob zmerni vročini. Ko je torta mrzla, jo prerežemo in napolnimo z orehovim nadevom. Sedaj napravimo iz 2 beljakov in 10 dkg sladkorja zelo trd sneg in ga razmažemo po torti. Torto damo nato še za pet minut v pečico.

Slavko Rus
LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 9

priporoča veliko zalogo
zlatnine, ur in srebrnine,
China-sreb. predmetov.

Popravila solidno.

Klej za muhe.

Prav dober klej za muhe napraviš takole: raztopi v posodi 900 g gostega terpentinovega olja, 400 g lanenega olja in 200 g medu in vse to dobro premešaj. To tvarino namaži, a ne preveč na debelo, na papir ali pa na prot, in v nekaj dneh ne bo nobene žive muhe več v kuhinji.

Če hočeš, da te mrčes ne piči.

Posebno dober pomoček zoper to je ekstrakt navadnega mrčesnega praška in alkohola. Natresi tega praška v alkohol, ki ima 90%, pomešaj večkrat tekočino in pusti, da 24 ur stoji. Potem jo preceди skozi filtrirni papir. To, rumeno tekočino parfimiraj nekoliko s citronovim ali bergamotnim oljem, da odpraviš duh po mrčesnem prašku. Kadar se začno komarji, namaži telo, koilkor je golega, narahlo s to tekočino in komarjev ne bo blizu. Dobro sredstvo zoper komarje je tudi lavorjevo olje, ki se prav tako, kakor ono drugo, namaže na kožo.

DRAGO GORUP & Co.
LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 14

KONFEKCIJA
IZDELOVANJE
PRODAJA

„To ni več zoprno!“

Namesto zoprnega
ribjega olja se daje
dandanes prašek

JEMALT

ki ima prav prijeten okus in se uživa suh ali pa v mleku raztopljen, prireja se pa iz dr. Wanderjevega sladnega ekstrakta in iz zajamčenih 30 odstotkov ribjega olja. Jemalt je pripraven zlasti za tiste, ki navadno ribje olje težko preneso ali ki ga sploh ne preneso.

D o b i v a s e p o v s e h l e k a r n a h.

Če te kača piči.

Izmed kač, kar jih živi v naših krajih, sta samo gad in modras strupena. Kadar človeka piči kača, občuti takoj hudo bolečino. Rana oteče, oteklina pa se razširi jako daleč po telesu. Pičenemu človeku se začne vrteti v glavi, slabosti ga izprehajajo, bljuva, ga mrazi, včasih ga lomi tudi lahen krč. Prvo, kar je treba ukreniti, je to, da prevezemo kolikor mogoče hitro pičeni del telesa nad rano, torej proti srcu, s kakršno koli prevezo, če ni drugega pri roki, z žepnim robcem, pasom ali pa z naramnico. S tem preprečimo, da ne gre strup v krvni obtok. Če nimamo ranjenih ali razpokanih ustnic, je tudi dobro, če rano izsesamo, če nimamo zdravih ustnic, pa izžgemo ali pa namažemo s kako jedko tekočino. Dobro sredstvo zoper kačji pik je tudi alkohol, zlasti rum ali pa konjak, ki naj ga pičena oseba veliko izpije.

Vremenski vplivi.

Slabo vreme je največji sovražnik finih damskih čevljev. Kljub skrbni pazljivosti izgube kmalu svoj lep izgled in svežino barve. To neprijetnost lahko odpravite na ta način, da prebarvate čevlje z znano Braunsovo barvo za usnje «Vilbra». «Vilbra» napravi čevlje kot nove!

Ako hočete biti hitro in točno založeni
z notami za klavir itd., obrnite se na
Matično knjigarno v Ljubljani
poštni predal 195.

Meh za smeh

— Razumem, da je moj mož postal indiferenten, ali da niti jaz več nimam veselja, da ga prevarim, to mi ne gre v glavo.

Tat.

Učiteljica poizkuša razložiti otrokom pojem tatvine.

— Otroci, ko bi jaz segla z roko v žep kakšnemu človeku in hotela vzeti iz njega denar, kaj bi bila jaz potem?

— Prosim, gospodična, jaz vem, se oglasi mali Petrček, vi bi bili potem — njegova žena.

Pri zobnem zdravniku.

Zobni zdravnik: «Ali naj poprej zob omamim, preden ga izderem?»

Pacient: «Zob se mora izdirati brez vsakršnih komedij.»

Zobni zdravnik: «Čast in spoštovanje vašemu pogumu! Kolika sreča, ko bi bilo kaj več takšnih pacientov. Izvolite sestiti!»

Pacient: «Zoba ne boste izdirali meni, ampak moji ženi, ki čaka zunaj v čakalnici.»

V restavraciji.

— Zakaj pa vi vedno pijete s slamnato bilko?

— Zato, ker sem se zarotil ženi, da ne bom nikoli več nesel kozarca k ustom.

Zdravnikov nasvet.

V neki družbi se je dama z močno dekoltirano obleko pritoževala zdravniku, da je strašno prehlajena.

— Kaj naj storim, dragi doktor, da se iznebim tega prehlada?

— Nič lažjega, draga gospodična, kakor to, odgovori ljubeznivo zdravnik. Hitro se oblecite in ležite v posteljo!

Sodobno gospodinjstvo

Na opremo stanovanj se je že od nekdaj veliko gledalo. Vsaka velika doba je imela zato tudi velik vpliv na način opreme stanovanjskih prostorov in kuhinj. Današnjo dobo upravičeno imenujemo doba tehnike, zato so tudi današnja človeška bivališča opremljena z vsemi

čiščeno s premogovim prahom in stene pomazane s črnimi odtiski rok. Gospodinji pa plin pomaga tudi v drugem oziru. Plin zagori takoj, brž ko prižgemo vžgalico in odpremo plinsko pipico. Kolike važnosti je zopet ta olajšava za časa bolezni, ko je potrebno večkrat v noči kuhati različna zdravila in jedila.

Že samo zaradi teh prijetnosti in prihranka dela mnoge uradniške gospodinje, ki nimajo zadostnih dohodkov, lahko izhajajo brez gospodinjskih pomočnic. Sicer pa kuhanje s plinom tudi ni dražje kakor na premogu. Kuhanje na plin je hitreje opravljeno, pa tudi jedila so boljša, posebno pečena, ker ostane n. pr. meso pri plinski peki mnogo bolj sočno, kakor če se počasi peče v navadnih pečicah.

Plin gori vedno enako močno, in sicer brez posebne posluge. Zato je treba pipico za plin po končani kuhi vedno zapreti. Porabljena množina plina pa je odvisna samo od tega, kdo kuha in kaj kuha. Gospodinja ali kuharica, ki pazi na to, da gori plin le tako dolgo, dokler ga potrebuje, da pripre pipico, kakor hitro jedila zavro, in ki rabi posodo, ki se postavlja druga na drugo, bo porabila manj plina kakor če kuha na premogu in

tehničnimi pomočki. Moderne velike stavbe so skoraj vse opremljene z električnimi dvigali, telefonom, centralno kurjavo, kopalnicami, plinsko napeljavo in električno razsvetljavo. To pa ne samo zato, ker so ti pomočki cenejši od priprav, ki jih je rabila še naša babica, temveč zato, ker napravljajo življenje udobnejše in ker omogočajo večjo snago v naših stanovanjih.

Kakor si ne moremo misliti pisarne brez pisalnega stroja in telefona, gospodinjstva brez plinskega ali električnega likalnika, tako je tudi nemogoča meščanska kuhinja brez plinskega štedilnika in stanovanje neuporabno brez kopalnice.

Napeljava plinskih vodov v stanovanje ni luksuz, je potreba današnjega časa. Današnja gospodinja ne more biti samo kuharica, nanjo se stavijo mnogo težje in odgovornejše naloge. Da pa bo imela za to dovolj časa in volje, se ji mora delo v kuhinji olajšati in skrajšati na minimum, a to je mogoče le z uporabo tehničnih modernih pomočkov, kakor je plin in električni tok.

Prav za prav pa že od nekdaj vse gospodinje kuhajo s plinom. Gospodinja na deželi kakor tudi v mestu rabi za kurivo premog in drva. To so sirovine, iz katerih se dela v plinarnah plin. Kakor hitro trda kuriva segrejemo do take stopnje, da se vžgo, izločajo plin. Plamen, ki ga vidimo v štedilniku ali peči, je plin, le da je na ta način proizvajani plin še neočiščen in da izloča saje.

Plin iz plinarn je očiščen v raznih čistilnih napravah in se dovaja po ceveh v stanovanja prav do ognjišča. Plinarna torej oskrbuje brezplačno donašanje kuriva, ki prizadeva mestni gospodinjji največ truda in nesnage. Posebno gospodinje, ki opravljajo vsa hišna dela same brez pomočnic, vedo, koliko truda in neprijetnosti prihrani plin prav v tem pogledu. Pa tudi hišnemu gospodarju ne more biti vseeno, ako je stopnišče vedno one-

Domlad prenavlja

prirodo in ljudi, nikakor pa ne poškodovanega perila. Kdor se je od škode kaj naučil in kdor ne želi zastonj izgubljati časa, denarja in truda, jemlje za pranje svojega dragocenega perila le

Schichtov RADION, varuje perilo!

PRAVI
FRANCK
 vedno
odlična kakovost!

drvih. Za kosilo za štiri osebe (juha, goveje meso, dve prikuhi in močnata jed) se povprečno porabi 800 litrov plina, kar ne stane niti 2 Din.

Koliko se za enako kosilo porabi premoga in drv, ve pa le malokatera gospodinja. Zelo bi se pa začudila, ako bi pretehtala premog in drva in izračunila te stroške. Stroški znašajo namreč okrog 6 Din.

Enako je pri kopalnicah. Tudi tu je moderni gospodinja na razpolago plin za ogrevanje vode in kopalnice. Kopalna peč s plinsko kurjavo daje toplo vodo, in sicer, kar je poglavitno, ob vsakem času. Odprete plin, ga prižgete, in že teče topla voda v banjo ali umivalnik. Vse priprave, ki se nudijo namesto plina za meščansko stanovanje, ne morejo nuditi te udobnosti v toliki meri pri enakih stroških.

Kopalna naprava, ki je uporabna samo v določenem času (za čas kosila in večerje) in pri kateri se segreva voda v štedilniku, je nepraktična, ker se lahko kopljemo le tedaj, kadar se kuri v štedilniku. Prav tako tudi kopalne peči na premog niso več na mestu v sodobnih stanovanjih, kjer je treba zakuriti peč najmanj tri četrti ure prej. Kopalnica ustreza le takrat popolnoma svojemu namenu, ako se more vsak čas brez velikih in zamudnih priprav uporabiti.

Kopalnice so bile še do pred kratkim precej redke v našem mestu. Imeli so jih splošno za luksuz, za čiščenje telesa so nam zadostovale javne kopeli. Spoznali smo pa tudi mi, da dnevno kopanje telesa pospešuje zdravje, ker napravlja telo odpornejše. Jutrnja kopel poživlja človeško telo in je pogoj za uspešno dnevno delo. Najbolje pa počivamo po končanem trudapolnem delu, če

smo okopani in očiščeni. Koplji se vsak dan, to je predpis vseh zdravnikov in higienikov!

Tudi ogrevanje sob s plinom je mogoče pri današnji ceni plina. Najbolj priporočljivo je, da se opremijo s plinskimi pečmi prostori, ki jih rabimo le tam pa tam (kopalnice, saloni, pisarniški prostori in jedilnice). Marsikatera gospodinja je bila že v neprijetni zadregi, ko je dobila obisk in je morala sprejemati v nezakurjenem salonu ali jedilnici. Plinska peč, postavljena v taki sobi, pa daje prijetno toploto, brž ko prižgemo plin. Prav prijetno se sedi tudi v mrzli sobi ob toplem kaminu.

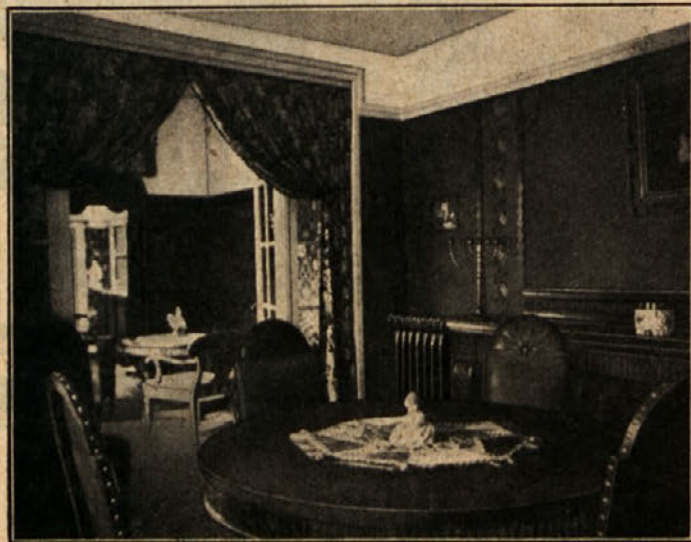
Kar velja za plin, velja tudi za električni tok, le da je uporaba električnega toka za kuho in kurjavo zaradi visoke cene toka popolnoma nemogoča. Pač pa je električni tok za pogon čistilnih aparatov (sesalcev za prah) zelo priporočljiv. Branje prahu in čiščenje parketov je opravljeno v eni uri brez napora, ako se uporabljajo ti praktični stroji. Čiščenje je temeljito, ker stroj ni površen posel.

Današnji gospodinja so res na razpolago vsi pomočki, samo nabava vseh teh priprav je težka, vendar le na prvi pogled.

Plačevanje na obroke nudijo skoraj vse tvrdke, seveda s pogojem, da se obroki redno plačujejo. Ta način nakupa se je udomačil po vojni povsod, uporabljajo ga vsi slóji, ker pač ni krivda nakupovalcev, ako so dohodki nizki in v nobenem primeru s predvojnimi. Z mesečnimi obroki si lahko gospodinja nakupi vse, kar ji je potrebno, da si opremi kuhinjo in stanovanje današnjemu času in svoji volji primerno.

Gotovo pa je, da je treba z vsemi tehničnimi pripravami ravnati previdno. Mnogo smrtnih nesreč je povzročil električni tok in tudi zastrupljenje s plinom ni neznano.

Vendar pa te moderne nevarnosti niso tako velike, da bi se jih mogli bati. Ker kdor se boji električnega

toka in plina, bi se ne smel nikdar voziti z avtomobilom ali železnico, zakaj dokazano je, da se je veliko več nesreč zgodilo na teh prevoznih sredstvih, kakor zaradi plina in električnega toka, ki je vpeljan skoro v vsako hišo. Vsaka nova, čeprav dobra stvar je imela vedno nasprotnike, tako tudi plin in električni tok. Po drugih državah so ti neupravičeni predsodki proti tema dvema energijama že izginili, in tudi pri nas bo kmalu plin najboljši prijatelj meščanskih gospodinj in kuharic!

Izkušen strokovnjak si nabavi samo Kirchnerjeve stroje!

Zakaj?

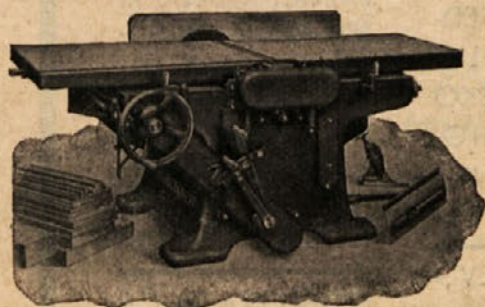
Zato,

ker Vam nudi vsak Kirchnerjev stroj izkušnvo vsega sveta. Preko 300.000 strojev za žaganje in obdelovanje lesa je šlo po vseh delih sveta. Kjer deluje Kirchnerjev stroj, uspeh gotovo ne izostane!

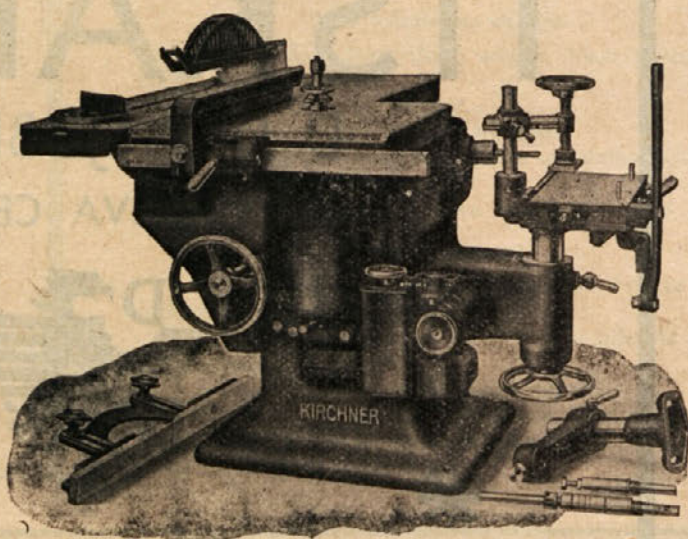
Skozi okno vržete denar, če se ne ozirate na prednosti Kirchnerjevih strojev! Dokazani uspehi Kirchnerjevih strojev Vas varujejo pred izgubo in Vam prinese velik dobiček!

Veliko dragega lesa si vsak dan prihranite!

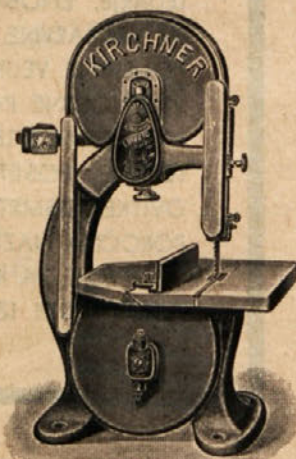
Pišite še danes, katerih strojev še nimate. 5 strokovnjaških nasveti in proračuni smo Vam vselej radi na razpolago.

BWK 3 m

LWN 1 m

HNC 1 m

TVORNICA STROJEV KIRCHNER & Co., A.-G.
Leipzig - Sellerhausen.

Zastopnik:

Ing. G. TÖNNIES, LJUBLJANA

Telefon 2762.

Dvořakova ulica št. 3.

Telefon 2762.

DELNIŠKA TISKARNA

D. D. V LJUBLJANI

MIKLOŠIČEVA CESTA 16

BRZOJAVNI NASLOV: DELTISK
TELEFON 2132

RAČUN POŠTNE HRANILNICE
ŠTEV. 11.630

TISK IZ IZDOLBE-
NINE V BAKRU
(BAKROTISK)

TISKARNA IZVRŠUJE
VSAKOVRSNE TISKO-
VINE, KNJIGE, REVIJE,
ČASOPISE, DIPLOME,
DELNICE, SREČKE, KO-
LEDARJE, ENOBARVNE
IN VEČBARVNE SLIKE
POLJUBNE VELIKOSTI,
VREDNOSTNE PAPIRJE,
RAZGLEDNICE, LETAKE,
LEPAKE, POSETNICE,
OVITKE, OSMRTNICE,
POROČNA NAZNANI-
LA, OVOJE ZA RAZNE
INDUSTRIJSKE IZDELKE

POSEBEN ODDELEK ZA
IZVRŠEVANJE IZVIRNIH
RISB IN SLIK ZA RAZ-
LIČNE REKLAME, VRED-
NOSTNE PAPIRJE, ILU-
STRACIJE, UMETNIŠKO
OPREMLJANJE KNJIG,
REVIJ IN POLJUBNIH
NAROČENIH TISKOVIN
SKICE NA ZAHTEVO

KNJIGOVEZNICA
JE OPREMLJENA Z
MODERNIMI STROJI IN
NAJNOVEJŠIM MATE-
RIALOM TER IZDELUJE
RAZLIČNA DELA, KI
SPADAJO V KNJIGO-
VEŠKO STROKO, NA-
DALJE IZVRŠUJE UMET-
NO VEZAVO KNJIG
Z ROČNIM ZLATENJEM
PO ORIGINALNIH NA-
ČRTIH IN NAROČILU

IZDELOVALNICA
TRGOVINSKIH KNJIG
V POLJUBNI VELIKOSTI
IN OBLIKI Z LASTNIM
ČRTALNIM STROJEM

Delirium tremens.

— Gospa, vaš mož je v prvem stadiju nevarne bolezni, delirium tremens ima. Sicer ste pa gotovo že sami opazili simptome te bolezni. Gotovo zamenjava ljudi.

— Res je, gospod doktor, prav pravite. Meni n. pr. pravi vrag, a moji služkinji angel.

Podedovano.

Staremu gospodu Kalinu je neki član občinskega sveta navdušeno dejal:

— Vaš sin je imeniten govornik. Včeraj je govoril na seji brez prenehanja celi dve uri. Prav gotovo je kdo v vaši družini, ki ima dar govora?

— To je pa res! Njegova mati! je odgovoril gospod Kalin in globoko vzdihnil.

Tudi tolažba za snubca.

— Res je, da nimam dote, ampak imam upanje, da dobim velike denarje...

— Koliko? Vsaj po priliki?

— Oh, lahko bi bil tudi cel milijon!

— Dediščina po kakšnem daljnem sorodniku? Od kakšnega strica v Ameriki?

— O ne, ampak imam srečko razredne loterije...

Napak razumel.

— Kaj vam je pa rekla gospa soproga, ko ste snoči prišli tako pozno in dobre volje domov?

— O, nič ni rekla, ampak tako divja je bila, da je kar pulila lase.

— No, potem ste jo pa še dobro odnesli.

— Vraga sem jo odnesel! Nič bi ne rekel, ako bi bila sebi pulila lase, nič bi mi ne bilo preveč žal, ampak ona je na žalost meni pulila lase.

ZADRUŽNA BANKA v Ljubljani Miklošičeva cesta šte. 13

v lastnem domu — vogal Pražakove ulice in Miklošičeve ceste

sprejema hranilne vloge in jih ugodno obrestuje,

izvršuje vse denarne posle,

daje posojila,

pošilja denar v inozemstvo,

prodaja in nakupuje devize, valute, efekte;

ima zelo ugodne zveze z Ameriko.

Priporoča se za vse gospodarske transakcije.

OB VSAKI PRILIKI SE SPOMNITE,

da so „Jutrovi“ „Mali oglasi“ v Sloveniji najuspešnejša, najcenejša in najhitrejša **posredovalnica za službe** vseh vrst, **za prodajo in nakup** vseh stvari, **za nepremičnine, lokale, podjetja, kapital, ženitve in za vse drugo**

V teku **enega** leta je bilo po „Jutrovih“ „Malih oglaših“ uspešno posredovano v nad **40.000 primerih**

Ugodnosti posredovanja po „Malih oglaših“ se more z lahkoto poslužiti **vsakdo**. Treba je le svojo željo sporočiti na naslov: **Oglasni odderek „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 4**. Pri naročilu je pristojbino poslati v znamkah ali v denarju na prejš, za vsako besedo 50 par. Za oglase trgovskega značaja, dopisovanje in ženitve se računa od vsake besede 1 Din

NE POZABITE!